

Funded by the Rights, Equality and
Citizenship Programme (REC) of
the European Union

Euroopan komission rahoitusohjelma

Oikeudet, Tasa-arvo ja Kansalaisuus 2019-2021

ERICA

*Eurooppalainen moniammatillinen koulutusohjelma lasten
kaltoinkohtelun pysäyttämiseen: Ennakoiva lastensuojelutyö
riskiryhmien kanssa*

Kouluttajan käsikirja

University of
St Andrews

Esittely

ERICA: Eurooppalainen moniammatillinen koulutusohjelma lasten kaltoinkohtelun pysäyttämiseen: Ennakoiva lastensuojelutyö riskiryhmien kanssa.

ERICA-projekti on konseptoitu ja suunniteltu parantamaan lasten ja perheiden kansainvälistä ja maailmanlaajuista suojelua sekä auttamaan lasten kaltoinkohtelun ehkäisemisessä. Euroopan unionin oikeuksien, tasa-arvon ja kansalaisuuden -ohjelman rahoittaman ERICA-projektin tavoitteena on integroida ja pilotoida parhaita käytäntöjä ja riskinarviointivälineitä yleiseurooppalaiseen käyttöön. Koulutusohjelman tavoitteena on parantaa lasten kanssa työskentelevien etulinjan ammattilaisten asiantuntemusta, tarjoamalla kattavat strategiat monialaiseen harjoitteluun ja lisätä tietoa lasten kaltoinkohtelusta, riskien tunnistamisesta ja suojaavista tekijöistä. Koulutusohjelma pilotoidaan seitsemässä Euroopan maassa, ja se rakennetaan yhdessä 50 ammattilaisen kanssa kustakin maasta, mikä vahvistaa virastojen välistä ja kansainvälistä yhteistyötä, lasten kaltoinkohtelun havaitsemisessa ja ehkäisemisessä.

Koulutusmoduleiden päätavoitteet

Moduuli 1	ERICA projektin esittely
Moduuli 2	Kaltoinkohtelun seurausten ymmärtäminen lapsen kehityksessä
Moduuli 3	Kaltoinkohtelun varhaisten tunnusmerkkien tunnistaminen perheessä
Moduuli 4	Lapsen kaltoinkohtelun riskitekijöiden ymmärtäminen
Moduuli 5	Riskinarvioinnin työkaluihin tutustuminen
Moduuli 6	Kaltoinkohtelutilanteisiin puuttumisen taitojen kehittäminen
Moduuli 7	Suojaavien tekijöiden ymmärtäminen ja niiden rakentamisen opetteleminen
Moduuli 8	Arviointi

Materiaalien muokkaus

Voit muokata materiaaleja omien tarpeidesi mukaan. Power Point -esityksissä teksti on merkattu punaisella niissä kohtaa, jotka ovat tarpeen muokata koulutukseen osallistujien tarpeiden mukaan.

Moduulien järjestys ja määrä on myös muokattavissa omien tarpeidesi mukaan. Suurimmassa osassa niitä maita (7 maata), joissa tämä koulutus pilotoitiin, moduuli 7 käsiteltiin heti riskitekijöiden jälkeen (joko moduulin 4 tai 5 jälkeen).

Kouluttajille tulisi antaa dokumentti, jossa on tiivistetysti kaikkia moduuleja koskevat tiedot.

- Yleisesti ottaen ERICA koulutuksen tavoitteet pitkällä aikavälillä
- ERICA koulutuksen pääperiaate:
  - kokemustiedon ja reflektoinnin tärkeys (oman ja muiden osallistujien henkilökohtaisten kokemusten reflektointi, ei ainoastaan teoreettiset käsitteet)
- Kuinka käsitellään eettiset/lailliset kysymykset, joita usein nousee esiin lasten kaltoinkohtelua käsittelevässä koulutuksessa: esim. jos koulutukseen osallistuvat ammattilaiset ovat selvästi huolissaan sen hetkisestä tilanteesta koskien lasten kaltoinkohtelua. Mihin voi ottaa yhteyttä saadakseen neuvoja ja apua.
- Lista koulutukseen osallistujista (nimi, ammatti, organisaatio, työpaikka...)
- Päivämäärät, jokaisen koulutuspäivän aikataulu, koulutuspaikka
- ERICA koulutusohjelma kokonaisuudessaan (8 moduulia + palautepäivä jne)

Varmista, että kouluttajilla on saatavilla koko tarvittava koulutusmateriaali (tietokone, wifi, fläppitaulu...)

Varmista, että kouluttajilla on kaikki hallinnolliset dokumentit, joihin tarvitaan osallistujien ja kouluttajien allekirjoitukset koulutuksen päättyessä (läsnäoloilmoitus jne).

Olisi toivottavaa, että kouluttajilla on Kouluttajan opas, jossa tuodaan esiin kuhunkin moduuliin liittyvät tehtävät. Kouluttajan oppaassa esitetään jokaisesta tehtävästä seuraavat asiat:

- tehtävän tavoite
- tehtävän kuvaus: roolileikit, ryhmätehtävät, itsearviointiharjoitukset, haastattelut, videot, ryhmäkeskustelu
- kuvaa kuinka kouluttaja esittelee tehtävän
- tehtävän arvioitu kesto aika
- opetusvälineet (powerpoint...)
- koulutukseen osallistujille annettavat ohjeet (esim. kokemuskertomus: ”Kun kuuntelet kokemusasiantuntijaa, älä keskeytä häntä, voit kysyä kysymyksiä hänen esityksensä loppuksi, yritä huomioida mikä yllättää/liikuttaa sinua...)

Covid-19 tilanteen huomiointi

Kysymykset, jotka mahdollistavat keskustelua tai tietoa lapsen kaltoinkohtelusta Covid-19-tilanteessa, on sisällytetty kaikkiin moduuleihin. Pyytäisimme sinua valmistautumaan käsittelemään ja kommunikoidaan kyseistä aihetta, jos huomaat sen olevan merkityksellinen tai koulutettavien esille nostama. Yleisesti ottaen, ole tietoinen Covid-19:sta ja sen rajoituksista, joita koulutukseen, koulutettavien saatavuuteen ja heidän henkilökohtaiseen elämäänsä saattaa liittyä.

Covid-19:n aiheuttamat rajoitukset ovat vaikuttaneet kaikkiin ja etenkin heikossa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin.

Koulutusmoduulit

Moduuli 1: Esittely

Oppimistavoitteet

- Mitä on lapsen kaltoinkohtelu, käyden läpi kaikenlaisen väärinkäytön ja laiminlyönnin, mukaan lukien raiskaukset ja seksuaalisen hyväksikäytön, on hyvä huomioida, että maat käyttävät erilaista terminologiaa
- Lapset määritellään 0-17 vuoden ikäisiksi
- Koulutuksen päätarkoituksen ymmärtäminen, ketä koulutetaan, ketä ovat lopulliset hyötyjät ja miten koulutus rahoitetaan
- Kurssin rakenteen ja moduulinen ymmärtäminen, sekä ymmärrys siitä, miten osallistujat voivat käyttää materiaalia (ovatko jotkut moduulit pakollisia, toiset valinnaisia? Mikä on ydin?)
- Miten koulutettavat voivat antaa palautetta, keskusteluideoita, tai selventää jotain, mikä ei ole selkeää koulutuksen jälkeen, kun he ovat taas töissä (online-keskustelufoorumi, Q & A-foorumi, kasvokkain tapahtuva keskustelu tai yksin, kun on enemmän aikaa pohtia ja sitten palata keskusteluun jne.)
- Tähän liittyen, varata aikaa keskustella etiikasta: kuinka käsittelemme vaikeita eettisiä tilanteita koulutuksen aikana (kasvotusten ja verkossa)
- Koulutusta edeltävä arvio lapsen kaltoinkohteluun liittyvästä tiedosta ja osaamisesta

Materiaalit

1. PowerPoint Slide esitys
2. Suggested videos for maltreatment personal experience accounts (instead of the personal trainer accounts)
3. Aiheeseen liittyvät videolisämateriaalit

Suuntaviivat

Moduuli 1 opettamisen suuntaviivat

Pääasialliset oppimisharjoitukset Moduulissa 1

1. Kouluttajien esittely koulutettaville. Valmentajan on esiteltävä itsensä. Kaikkien osallistujien on tiedettävä, kuinka ottaa kouluttajaan yhteyttä koulutuksen jälkeen, jos heillä on koulutukseen liittyviä kysymyksiä tai jos he tarvitsevat opastusta.
2. Oppimisen ilmapiirin luominen herkän aiheen käsittelemiseen; saada koulutettavat motivoituneiksi. Ehdota jäänmurtajaharjoitusta. Anna kouluttajalle aikaa tutustua ryhmään ja kaikkien osallistujien alkaa tutustua toisiinsa, ennen kuin he aloittavat oppimisen sellaisesta emotionaalisesti herkästä aiheesta kuin lasten kaltoinkohtelu. Ihannetapauksessa kouluttaja saa jokaisen osallistujan esittelemään itsensä ja kuvaamaan omaa työtään lastensa parissa.
3. Osallistujien on opittava tuntemaan toisensa; heidän tulisi kuulla muiden osallistujien odotuksia
4. Kaikki sopivat koulutuksen yleisistä säännöistä (kuunnellaan toisiamme, keskinäistä kunnioitusta, puhelin pois päältä, ollaan ajoissa ...).
5. Kaikki ymmärtävät koulutuksen käytännönjärjestelyt: milloin on tauko, missä syödä lounas, missä ovat vessat jne.
6. Koulutettavien on tiedettävä ERICA-hankkeen oikeudellinen / hallinnollinen / institutionaalinen konteksti: kuka rahoittaa ERICA-projektia, missä maissa se tapahtuu ja kuka johtaa ERICA:a heidän omassa maassaan (laitos, ERICA-yhteyshenkilön nimi).
7. Hahmottaa kaikki 8 moduulia: ohjelman jakaminen
8. ERICA-koulutuksen yleisten tavoitteiden ymmärtäminen:

- ymmärtää, millaisiin ammattilaisiin ERICA keskittyy = matalan kynnyksen ammattilaiset
  - ymmärtämään ERICA: n päätavoitetta: estää lasten kaltoinkohtelua perheessä
    - o kaltoinkohtelun määrittäminen
    - o perheessä tapahtuvan kaltoinkohtelun määrittäminen
    - o Lapsen määrittely: 0-17 vuoden ikä
    - o ymmärtää, että tavoitteena on ennaltaehkäisy: ts. estää kaltoinkohtelua tapahtumasta, estää kaltoinkohtelun uusiutuminen; varmista, että osallistujat eivät jää jumiin "kaltoinkohtelun määrittelemiseen" / "kaltoinkohtelun hoitaminen"; se ei ole ERICA-projektia
  - ymmärtää kokemuksellisen tiedon arvo lasten kaltoinkohtelussa: varmista, että koulutettavat saavat kuulla jonkun omakohtaisen kokemuksen kaltoinkohtelusta; koulutettavien olisi hyvä kuulla jota kuta, joka on lapsena kokenut kaltoinkohtelua; näin he saavat käsityksen, kuinka he saattavat reagoida kaltoinkohtelusta kuulemiseen (heille tapahtuu näin kentällä)
    - o Tavoitteena esittää erilaisia kokemuksia lapsista, joita kohdellaan huonosti eri tavoin, eri ikäisinä: koulutuksen aikana + online-videoiden käyttö jne
    - o Eri sukupuolisia lapsia ja eri kulttuureista
      - o Ideaalisti käytettävissä olisi kokemusasiantuntija (toisin sanoen, henkilö, joka on itse kokenut kaltoinkohtelua lapsena)
  - Tee alusta asti selväksi, että ERICA tarvitsee heidän palautettaan: Muista, että tavoitteena on saada palautetta ammattilaisilta, kun he palaavat takaisin 3 tai 4 viikkoa myöhemmin: koulutuksen on oltava "osallistavaa"; varaa aikaa kommenttien vaihtamiseen; luo online-chat; tarkoitus on saada ammattilaiset tuntemaan, että tarkoitus ei ole vain oppia vaan myös osallistua itse
9. Osallistujien on tiedettävä, mitä tehdä, jos epäilee kaltoinkohtelua. Pidä mielessä, että huoneessa on ihmisiä - ja ihmisiä ERICA-projektissa -
- jotka ovat itse joutuneet kaltoinkohtelun uhreiksi, jotka tulevat perheestä, jossa on esiintynyt kaltoinkohtelua, jotka ovat kaltoinkohdelleet omia lapsiaan
  - jotka ovat huolissaan siitä, että he ovat todistaneet kaltoinkohtelua työelämässään eivätkä ole tehneet mitään asialle.

- jotka alkavat ymmärtää, että perheessä, jonka kanssa he tällä hetkellä työskentelevät, esiintyy lapsen kaltoinkohtelua.

- jotka saattavat kaltoinkohdella omia lapsiaan / tai jotka ovat saattaneet kaltoinkohdella omia lapsiaan

Osallistujien on tiedettävä, mitä tehdä, jos epäillään tai havaitaan kaltoinkohtelua työssä. Kaikilla osallistujilla on laillinen velvoite ilmoittaa kaltoinkohtelusta työelämässä, sekä henkilökohtaisessa elämässä. Heidän on ymmärrettävä oikeudelliset ja moraaliset velvollisuutensa ja miten tämä toimii heidän maassaan. Ja miten saada apua ilmoituksen tekemiseen. Monissa maissa on nimettömiä puhelinlinjoja: mitä minun pitäisi tehdä tässä tilanteessa?

10. Kouluttajan tulee olla tietoinen siitä, että jotkut osallistajat saattavat omien kokemustensa vuoksi kokea aineiston emotionaalisesti ahdistavaksi ja heille tulisi sen vuoksi pystyä tarjoamaan asianmukaista tukea tarvittaessa.

- Osallistujille on kerrottava, että he voivat poistua koulutuksesta, jos heidän täytyy pitää taukoa aiheen arkaluonteisuuden vuoksi.

11. Osallistujien on tiedettävä, mistä he löytävät ERICA-oppimismateriaalit (tälle moduulille, mutta myös kaikille moduuleille): Anna käytännön tietoa siitä, missä ERICA:n materiaalit "sijaitsevat", miten yksi osallistuja pääsee niihin käsiksi. PowerPoint-diat, asiakirjat, julkaisut, esityslista jne.

Esittely moduulin aikataulu ehdotelmalla

Slidet	Toiminta	Aika
Ennen koulutuksen alkamista	Alustava arviointi	15 minuuttia
1-3	Tervetuloa, esittely, jäänmurtajat	10 minuuttia
4-9	ERICA:n yleiskatsaus, ohjelma, käytännön järjestelyt, eettiset näkökohdat ja tärkeät yhteystiedot	10 minuuttia
10-14	Moduulin tavoitteet, henkilökohtaiset videotilit ja lyhyt keskustelu	25 minuuttia
15-20	Kaltoinkohtelun, projektin painopisteen ja tarkoitetun yleisön määrittely	10 minutes
21-24	Kurssin purku ja kysymykset	5 minuuttia

Kokonaisaika = 60 minuuttia poislukien arviointi

Kaltoinkohtelun kokemuskertomukset

Suuntaviivat kokemusasiantuntija kouluttajalle

Mitä he tekivät minulle?

Tavoitteena on liikuttaa yleisöä, avautua, joka helpottaa vuoropuhelua ja kokemusten vaihtoa. Täytyy välttää sitä, että ammattilaiset tuntevat olonsa huonoksi ja syylliseksi – riskinä on, etteivät he halua osallistua, mikä pahempaa, tehdä heistä aggressiivisia kouluttajia kohtaan.

Tässä on muutama «tempu», joita kokenut kokemusasiantuntija voi käyttää.

Ensinnäkin kokemusasiantuntijan on työskenneltävä binominsa kanssa omakohtaisen kokemuksen valmistelemiseksi. Kirjoita se tarvittaessa ylös.

Kokemusasiantuntija esittelee kokemuksen kaltoinkohtelusta, jonka hän koki lapsena. Se voi olla:

- tietty tilanne hänen elämässään (raiskaus, pahoinpitely ...);
- teot, joita häneen kohdistui jatkuvasti (psykologinen paine, lyöminen ...);
- pitkään kestänyt väärinkäyttötilanne, josta hän ei päässyt pakenemaan (vanhemmat, jotka eivät huolehtineet hänestä, äiti poissaoleva masennuksen vuoksi, mustasukkaisen veljen tai sisaren hyväksikäyttö, vammaisuus ja perheen syntipukkina oleminen ...);
- «salaisuus» perheessä: perheen ulkopuolisena sisarena oleminen, syntyminen raiskauksen seurauksena, syntyminen veljen tai sisaren aikaisemman kuoleman jälkeen, kaikenlaisia salaisuuksia, joita lapset voivat kantaa tietämättä sitä ...).

Kokemus voidaan esittää kahdessa osassa:

- Hyvin tosiasiallinen kuvaus siitä, mitä kokemusasiantuntija todella koki kokemuksensa aikana
- Ja sitten, mitä he kokivat pahoinpitelykokemuksen jälkeen, kuinka se vaikutti heihin pitkällä aikavälillä, heidän mieliin, tunteisiin, kykyyn oppia, elää....

Vaihtoehtoisia videoehtouksia monikielellisillä tekstityksillä

A "normal" life. When child abuse is normal | Luke Fox | TEDxCalPoly

<https://www.youtube.com/watch?v=vSTUSxdGaMo> (18:06)

Breaking the Silence about Childhood Trauma | Dani Bostick | TEDxGreenville

https://www.youtube.com/watch?v=8NkZO3_h7vI (12:15)

Lisävideoaineistot

Ei-verbaalinen video laiminlyönnistä

<https://www.youtube.com/watch?v=kQjtK32mGJQ> (8:01)

Usealla eri kielellä tekstitettyt videot

TED talk: How childhood trauma affects health across a lifetime | Nadine Burke Harris

https://www.ted.com/talks/nadine_burke_harris_how_childhood_trauma_affects_health_across_a_lifetime?language=fr#t-8069 (15:39 min)

TED talk: How teachers can help students navigate trauma | Lisa Godwin

https://www.ted.com/talks/lisa_godwin_how_teachers_can_help_students_navigate_trauma
(14:07)

TED talk: How economic inequality harms societies | Richard Wilkinson

https://www.ted.com/talks/richard_wilkinson_how_economic_inequality_harms_societies?language=en#t-40174 (16:39)

Kaltoinkohtelukokemuksia suomeksi

Poliisi-TV: Tarina 12-vuotiaan raiskatun tytön elämästä, kun kukaan ei usko/Police-TV: Story of 12 yrs old girl who was raped:

<https://www.youtube.com/watch?v=TFdVi76vSbs> (4:27 min)

Lasten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta/Childrens' experiences about family violence:

<https://www.youtube.com/watch?v=8ZFv3lxPJeA> (3:40 min)

Moduuli 2: Lapsen kehitys ja kaltoinkohtelun seuraukset

Oppimistavoitteet

Tietoperusteiset:

- Kehityksellinen (intellektuellit, henkiset, psykologiset, fyysiset) virstanpylväät / herkät jaksot jokaiselle lapsuuden vaiheelle
- Väkivallan vaikutusten ymmärtäminen, mukaan lukien kiusaaminen ja laiminlyönti (mukaan lukien lapsen kiusaaminen toisen lapsen toimesta)
- Ymmärtäminen / perustiedot raskauden aikaisen, imeväisten ja lapsen (henkisen, emotionaalisen, fyysisen, psykologisen) kehityksen teorioista
- Ymmärtää, kuinka erilaiset kaltoinkohtelutavat voivat hidastaa kehitystä / vaikuttaa kehitykseen, ja ymmärtää erilaiset pahoinpitelytyypit eri kehitysvaiheissa

- Ymmärtää, onko kriittisiä / herkkiä jaksoja / muita heterogeenisyyksiä enemmän tai vähemmän

Kokemustietoon perustuva:

- Ymmärtää lasten kaltoinkohtelun vaikutuksia ihmisen elämään: kokeneen kouluttajaryhmän kokemusasiantuntijan kokemus: keskustelu ja kokemusten vaihto ammattilaisten kanssa. He eivät ole vain vastaamassa ”tietoon perustuviin” tai ”osaamiseen perustuviin” kysymyksiin, vaan kertomassa henkilökohtaisen tarinansa ja näkemyksensä tuesta ja suosituksesta, jonka tämä henkilö antaisi koulutettaville ammattilaisille eli ”kokemukseen perustuva” tieto

Materiaalit

1. PowerPoint esitykset
2. Animaatiovideot dioille 25 (Physical and Motor development <https://www.youtube.com/watch?v=R2MMFw17IJA>), 26 (Cognitive Development <https://www.youtube.com/watch?v=v2YLv5cNDWI>), and 27 (Psycho-social Development <https://www.youtube.com/watch?v=A09saZWK4wk>).

Suuntaviivat

Moduuli 2 opetuksen suuntaviivat

Dia 1	<p>Lapsen kehitys ja kaltoinkohtelun vaikutukset</p> <p>Toivota ryhmä tervetulleeksi toiseen moduuliin; mahdollisesti kertaamalla minkä osan se kattaa koko moduulikonaisuudessa.</p>
Dia 2	<p>Lapsen kehitys ja kaltoinkohtelun vaikutukset: Päämäärä ja tavoitteet</p> <p>Anna yleiskatsaus päämäärästä ja tavoitteista slideiltä.</p> <p>Korosta, että lasten käyttäytyminen voi olla erilaista eri ikäisinä.</p> <p>Korosta, kuinka kehitysprosessi on hyvin intensiivistä lasten ja nuorten keskuudessa, ja on tärkeää olla tietoinen kehitysprosessin jokaisen vaiheen</p>

	<p>tärkeimmistä virstanpylväistä, jotta tukea voidaan hakea mahdollisimman pian kun tarve on huomattu.</p> <p><i>Kysy osallistujilta heidän työkokemuksistaan lasten kanssa ja jos he ovat kiinnostuneita tietystä kehitysvaiheesta. Tämä tuo esiin alueita, joihin ohjaaja voi keskittyä tarkemmin ryhmän tarpeiden mukaan</i></p> <p>Esittelyformaatti:</p> <p>Tarkastelemme tyypillistä motorista, kognitiivista ja psykososiaalista / emotionaalista kehitystä 0-3, 4-6, 7-12, 13-18-vuotiaille lapsille.</p> <p>Joka vaiheessa tutkitaan kaltoinkohtelun mahdollista vaikutusta lapsen kehitykseen kussakin näistä vaiheista</p> <p>Määritelmät:</p> <p>Selitä mitä eroa on kasvulla ja kehityksellä tässä yhteydessä:</p> <p>Kasvu tarkoittaa koko kehon tai minkä tahansa sen osan fyysisen koon kasvua; määrällinen muutos lapsen kehossa. Kehitys viittaa taitojen ja toimintakyvyn asteittaiseen kasvuun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laadullinen muutos lapsen toiminnassa • Sitä voidaan mitata havainnoinnin ja tyypillisten virstanpylväiden avulla
Dia 3	<p>Ominaispiirteet 0-3 vuotta</p> <p>Interaktiivinen hetki:</p> <p>Kannusta ryhmää kuvittelemaan lapsi tässä iässä ja hänen käyttäytymistään</p> <p>Anna yleiskatsaus tämän iän kehitykseen</p>
Dia 4	<p>0-3 vuotta: Fyysinen ja motorinen kehitys</p> <p>Keskustele ja kehitä diasisältöä seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aivojen ja hermoston kasvu ja kypsyminen • Nopea fyysinen kasvu • Karkeamotoriikan kehitys: makaamisesta konttaamisen, tukea vasten seisomiseen, yksin kävelyyn • Itseorganisointiprosessien kasvu: ts. vessassakäynti • Hienomotoriikan kehitys: <ul style="list-style-type: none"> • Itsenäisesti syöminen (lusikan ja mukin pitely) • Osaa pukea ja riisua ilman apua

	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kääntää kirjan sivuja, leikkiä pienillä leluilla. Nämä esimerkit voivat auttaa koulutettavia ymmärtämään nämä kehityksen välitavoitteet.
Dia 5	<p>0-3 vuotta: kognitiivinen kehitys</p> <p>Ilmoita, että lapsi on sensorimotorivaiheessa (Piaget), mikä tarkoittaa, että hän yrittää koskettaa ja syödä kaikkea. Tämä on lapsen tapa oppia maailmasta.</p> <p>Laajenna slidejen kohtia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsi on luonnollisesti utelias ja hänellä on tarve oppia ja tutkia ympäristöä. • Varhaiset etsinnät ovat luontaisia refleksejä kuten imemistä, satunnaista koskettamista; Myöhemmin näistä toimista tulee enemmän kohdennettuja, kuten lelun tavoittelu • Tämän vaiheen lopussa lapsi saavuttaa objektin pysyvyyden: hän ymmärtää, että esine on edelleen olemassa, vaikka hän ei näe sitä • Selitä, että kognitiivinen kyky kehittyy viestinnän rinnalla • Oppiminen tutkimalla ja jäljittelemällä (pyydä osallistujilta esimerkkejä, esim. Lapset jäljittelevät hoitajien käyttäytymistä ja puhetta) <p>Kieli- ja viestintätaidot - ensimmäisen vuoden lopussa ensimmäiset sanat (yleensä äiti, isä jne.) Tämän kehitysjakson lopussa viestintä yksinkertaisilla / lyhyillä lauseilla</p> <p>Valinnainen: katso kaksi videoa koskien objektin pysyvyyttä. Ne ovat hyvin hauskoja. Ainoastaan ensimmäiset 30-60 sekuntia videosta on tarpeen katsoa, jotta ymmärrät videon pääsisällön.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=-gWJrZ7MHpY</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=kV0o6RK54-M</p>
Dia 6	<p>0-3 vuotta: emotionaalinen ja sosiaalinen kehitys</p> <p>Selitä ja laajenna diojen sisältöä:</p> <p>Imeväiset (0-18 kk) 'luottamus vs epäluottamus' (Erikson)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Riippuvainen hoitajista • Jos hoitajat tarjoavat ruokaa / rakkautta / hoivaa - johtaa luottamukseen, ellei sitten epäluottamukseen

	<ul style="list-style-type: none"> • Tämä vaihe liittyy kiintymisteoriaan <p>Aikainen lapsuus (2-3 vuotta) 'itsenäisyys vs häpeä ja epäily' (Erikson)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsella on suurempi tunne henkilökohtaisesta kontrollista • Valinnat ja asteittaisen hallinnan saamisen mahdollistaminen johtavat autonomian tunteeseen • WC-koulutus on olennainen osa tällaisen hallinnan kehittymiseen • Jos kasvavaa autonomiaa ei tueta, se voi johtaa häpeään ja epäilyihin
Dia 7	<p>0-3 vuotta: emotionaalinen ja sosiaalinen kehitys</p> <p>Käsittele diassa olevat asiat:</p> <p>Tunne: Lapsi kokee erilaisia perus tunteita: surua, onnea, vihaa, pelkoa Ymmärtää erilaista emotionaalista ilmaisua muissa ihmisissä Matkii tunteita ja niiden ilmaisuja Voi synnyttää tarkoituksellisesti tunteita Kehittää tunnesäätelyä: hoitajan ulkoisesta säätelystä sisäiseen säätelyyn; emotionaalisiin tarpeisiin vastaaminen - viivästynyt tyydytys Eroprosessit Ero lapsen ja äidin välillä Ensimmäiset eroahditukset Turvallisen kiintymyksen kehittyminen Vanhempi turvallisena tukikohtana Vanhemmuuden peilaus Yksilöinti prosessit Identiteetin tunteen kehittyminen</p> <p>Itsenäistä opiskelua ennen koulutusta tai koulutuksen aikana tehtävä:</p> <p>The strange situation – early study https://bit.ly/3hK8p7w Secure attachment theory video: https://bit.ly/3b9HWOH</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attachement styles: https://www.simplypsychology.org/attachment-styles.html#infant

	<p>Keskustelkaa näistä materiaaleista, esim. mitä ajatuksia video herätti, rohkaise osallistujia kertomaan esimerkkejä omasta työstään koskien kiintymystä yleensä ja kiintymystyylejä, joita videolla esitettiin.</p> <p>Ryhmätehtävä: Pohtikaa kulttuurisia vaihteluita ja kiintymystä – keskustelkaa: Mitä ajatuksia ryhmässä heräsi tästä? Ovatko he huomanneet eroja niiden perheiden välillä, joiden kanssa he työskentelevät?</p> <p>Pidä tässä pieni tauko ja kannusta ryhmää miettimään kuinka kaltoinkohtelu perheessä saattaa vaikuttaa lapsen kehitykseen tässä iässä.</p>
Dia 8	<p>0-3 vuotta: Kaltoinkohtelun mahdollinen vaikutus kehitykseen</p> <p>Interaktiivinen hetki: Käy läpi dia/ linkittäminen ryhmän ehdotuksiin</p>
Dia 9	<p>Ominaispiirteet: 4-7 vuotta</p> <p>Interaktiivinen hetki: Kannusta ryhmää pohtimaan lasta tässä iässä ja lapsen käyttäytymistä Anna yleiskatsaus tämän ikäisen kehitykseen</p>
Dia 10	<p>4-7 vuotta: fyysinen ja motorinen kehitys</p> <p>Käy slidet läpi ja lisää yksityiskohtia Kasvu on tänä aikana suhteellisen hidasta Karkeamotoriikan kehitys fyysisessä liikkumisessa esimerkiksi aktiivinen peli Itsehoidon itsenäisyyden lisääminen esim. pukeutuminen itse Hienomotoriikan hienosäätö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3-vuotias: kopioi ympyrän ja rastin – rakentaa pikku palikoilla • 4-vuotias: saksien käyttö, värittäminen rajojen sisällä • 5-vuotias: kirjoittaa kirjaimia ja piirtää henkilön, jolla on ruumiinosia • 6+ -vuotias: vaatteiden napitus / lautapelin pelaaminen / kuvan piirtäminen itsestäsi
Dia 11	<p>4-7 vuotta: kognitiivinen kehitys</p> <p>Esioperationaalinen vaihe (Piaget) Lapsi voi käyttää esineiden henkisiä esityksiä; Leikki siirtyy todellisten esineiden käytöstä symboliseksi peliksi; mielikuvituksen kehittäminen Huomio-prosessin kehittäminen; valmius aloittaa koulu</p>

	<p>Lapsen ajattelu on: havainto sidottu (voi heijastaa vain kokemusta) egosentrinen (ei voi tarkastella asioita toisen näkökulmasta) intuitiivinen (mitä he pitävät totena) animistisia (eläimillä ja esineillä katsotaan olevan "ihmisen ominaisuuksia") Symbolinen leikki (lapsi on yksisarvinen, keiju jne.); roolipelit (lapsi on äiti, isä, lääkäri, kuljettaja, kokki jne.); mielikuvitus (kuvittelee tarinoita kuten saduissa)</p> <p>Valinnainen: katso lyhyt video (79 sekuntia) symbolisen leikin tärkeydestä – kysy ryhmältä mikä symbolisen leikin rooli on pienille lapsille? (esim. sosiaaliset taidot, vuoron ottaminen, kommunikaatio, taitojen harjoittelu, mallintaminen...)</p> <p>The Importance of Pretend Play: https://www.youtube.com/watch?v=KPqdcf1Aq3k</p>
Dia 12	<p>4-7 vuotta: emotionaalinen ja sosiaalinen kehitys</p> <p>Käy läpi dian sisältö ja laajenna sitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Aloite vs syyllisyys' (Erikson) • Lapsi alkaa osoittaa valtaa leikin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen avulla • Menestys tässä vaiheessa antaa luottamusta johtaa, epäonnistuminen johtaa epäilyyn • Kyky ymmärtää tunteiden aiheuttaja • Alkaa kehittää viestintästrategioita tunteiden kanssa selviämiseksi • "Mielen teorian" kehittyminen (mentalisointiprosessit ja asioiden näkeminen muiden ihmisten näkökulmasta) • Pelko luonnollisena tunteena tässä iässä (myrskyjen, tulen jne. sängyn alla olevien hirviöiden pelkäämiseen) <p>Pidä tässä pieni tauko ja kannusta ryhmää miettimään kuinka kaltoinkohtelu perheessä saattaa vaikuttaa lapsen kehitykseen tässä iässä.</p>
Dia 13	<p>4-7 vuotta: Kaltoinkohtelun mahdollinen vaikutus kehitykseen</p>

	<p>Interaktiivinen hetki:</p> <p>Kannusta ryhmää miettimään muutama idea siitä, miten perheessä tapahtuva kaltoinkohtelu voi vaikuttaa kehitykseen tässä vaiheessa</p> <p>Käy läpi slidet / linkitä ryhmän ehdotuksiin</p>
Dia 14	<p>Ominaispiirteet: 7-12 vuotta</p> <p>Interaktiivinen hetki:</p> <p>Kannusta ryhmää kuvittelemaan lapsi tässä iässä ja hänen käyttäytymistään</p> <p>Anna yleiskatsaus tämän ikäisen kehitykseen</p>
Dia 15	<p>7-12 vuotta: fyysinen ja motorinen kehitys</p> <p>Käy läpi slidejen sisältö ja täydennä sitä:</p> <p>Tässä vaiheessa lapsen kasvulle ja kehitykselle on ominaista asteittainen kasvu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koordinaatio ja taito lisääntyvät karkeamotoriikassa eli urheilussa • Hienomotoriikkaa jalostuu, kuten. soittaminen, ompelu jne • Murrosikä alkaa: toissijaisten seksuaalisten ominaisuuksien kehittyminen
Dia 16	<p>7-12 vuotta: kognitiivinen kehitys</p> <p>Käy läpi ja laajenna diojen sisältöä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tämän ikäiset lapset ovat konkreettisesti toimintavaiheessa (Piaget) • Ajattelussa on peräkkäistä logiikkaa ja joustavuutta • Lapset voivat nyt seriodia esineitä esim. pienemmistä suurempiin ja luokitella useammalla kuin yhdellä attribuutilla ja hierarkkisella ajattelulla <p>Yhteenveto:</p> <p>Ajattelu sidottu konkreettisiin kokemuksiin.</p> <p>Induktiivinen ja deduktiivinen päättely alkaa kehittyä.</p> <p>Valinnainen: harkitkaa katsovanne Samuelin video https://bit.ly/3gQ7H7y tarkoituksena havainnollistaa lapsen konkreettista operatiivista ajattelua (2 minuuttia), keskustelkaa – kyvyssä on vaihtelua ikään liittyen, mistä tämä saattaa johtua? (painota koulunkäyntiä/sosiaalista luokkaa jne)</p>

Dia 17	<p>7-12 vuotta: emotionaalinen ja sosiaalinen kehitys</p> <p>Käy läpi ja laajenna slidejen sisältöä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tässä vaiheessa lapset siirtyvät ahkeruus/pystyvyys-alemmuuden tunne -elämänvaiheeseen -tunnetaan myös latenttina vaiheena (Erikson) • Ikätovereista ja muista vanhempien ulkopuolisista auktoriteeteista (esim. Opettaja, valmentaja) tulee tärkeitä ja merkittävä lähde lapsen itsetuntoon • Yleensä saman sukupuolen ikäisryhmä • Tyypillisesti lapsi tuntee tarpeen saada hyväksyntää osoittamalla erityisiä osaamisalueita, joita yhteiskunta arvostaa, ja alkaa tuntea ylpeyttä saavutuksistaan • Menestys tässä vaiheessa johtaa kyvykkyyden tunteeseen <p>Pidä tässä pieni tauko ja kannusta ryhmää miettimään kuinka kaltoinkohtelu perheessä saattaa vaikuttaa lapsen kehitykseen tässä iässä.</p>
Dia 18	<p>7-12 vuotta: Kaltoinkohtelun mahdollinen vaikutus kehitykseen</p> <p>Interaktiivinen hetki: Käy läpi diat / linkit ryhmän ehdotuksiin</p>
Dia 19	<p>Ominaispiirteet: 13-18 vuotta</p> <p>Interaktiivinen hetki: Kannusta ryhmää kuvittelemaan lapsi tässä iässä ja hänen käyttäytymistään Anna yleiskatsaus tämän ikäisen kehitykseen</p>
Dia 20	<p>13-18 vuotta: fyysinen ja motorinen kehitys</p> <p>Käy läpi slidejen sisältö ja täydennä sitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karkea- ja hienomotoriikan vahvistaminen ja lisääntyminen • Pojat ja tytöt kokevat kasvupyrähdysten teini-ikäisinä, tytöt 10-14-vuotiaina ja pojat 12-16-vuotiaina • Pojat voivat saada painoa 7-30 kg ja pituutta 10-30 cm • Tytöt voivat saada painoa 7-25kg ja pituutta 5-20cm

	<ul style="list-style-type: none"> • Murrosikä: toissijaisten seksuaalisten ominaisuuksien kehitys kiihtyy teini-ikäisinä, kun keho valmistautuu lisääntymiseen • Tytöillä on rintojen suurentumista, häpykarvojen ja kainaokarvojen kasvua ja kuukautiset alkavat - vaikka sitä voi esiintyä jopa 8-vuotiailla tytöillä • Pojilla on kivesten suurentumista, häpykarvojen kasvua, ääni syvenee ja naamakarvat kasvavat <p>Valinnainen: Signpost/show NHS Stages of Puberty for more detail https://bit.ly/34PrEce</p>
Dia 21	<p>13-18 vuotta: kognitiivinen kehitys</p> <p>Käy läpi diojen sisältö ja laajenna sitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tässä iässä olevat nuoret siirtyvät ”viralliseen operatiiviseen” vaiheeseen (Piaget) • Tämä vaihe on tyypillisesti lisääntyy kyky abstraktiin ja hypoteettiseen ajatteluun • Tätä kykyä rajoittaa kuitenkin kokemus – sopeutuminen realiteetteihin / aikuisten rooleihin osallistuminen yhteiskunnassa <p>Valinnainen: Katso Enzon video lisäinformaationa https://bit.ly/3hK4yY2 (2 minuuttia). Kannusta ryhmää pohtimaan kuinka tämä ikäryhmä voi olla aika edistynyt joillakin alueilla, kun taas toisilla ei niinkään – erityisesti niillä, joista heillä ei ole aiempaa kokemusta. Tarkista odotuksemme tätä ryhmää kohtaan.</p>
Dia 22	<p>13-18 vuotta: emotionaalinen ja sosiaalinen kehitys</p> <p>Käy läpi diojen sisältö ja laajenna sitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tässä iässä nuoret siirtyvät elämänvaiheeseen ”identiteetti vs. rooli-hämmennys” (Erikson) • Nuori henkilö alkaa tutkia itsenäisyyttään ja kehittää itsetuntemusta • He voivat kokeilla erilaisia rooleja, toimintoja ja käyttäytymistä • Ikätoverien ja populaarikulttuurin merkitys kasvaa • Tunne labiliteetti - mielialan vaihtelut pääasiassa hormonaalisten muutosten vuoksi • Masennuksen ja ahdistuksen esiintyvyys; itsemurha on yksi murrosiän johtavista kuolinsyistä (Glenn et al 2020)

	<ul style="list-style-type: none"> Lähi-suhteiden tutkiminen ja romanttisten suhteiden rakentaminen <p>Voi johtaa identiteettikriisiin – johtaa vahvaan identiteettitajuun tai identiteettikriisiin, jos se on selkiytymätön.</p> <p>Pidä tässä pieni tauko ja kannusta ryhmää miettimään kuinka kaltoinkohtelu perheessä saattaa vaikuttaa lapsen kehitykseen tässä iässä.</p>
Dia 23	<p>13-18 vuotta: Kaltoinkohtelun mahdollinen vaikutus kehitykseen</p> <p>Käy läpi diat / linkitä ryhmän ehdotuksiin</p>
Dia 24-26	<p>Yleisiä näkökulmia positiiviseen kehitykseen:</p> <p>Dia 24: Ruoka: - keskustele Syö hyvin -lautasesta. Mikä saattaa vaikuttaa negatiivisesti lasten ravitsemukselliseen statukseen, esim. tieto, talous, rutiinin puute, vanhemmat kyvyttömiä huolehtimaan säännöllisistä aterioista johtuen terveysongelmista jne?</p> <p>Katso lisäinformaatiota täältä: https://www.nhs.uk/change4life</p> <p>Dia 25: Uni – keskustele unen määrästä/mikä voi negatiivisesti vaikuttaa uneen, esim. rutiini, (mobiili)laitteet, nälkä, ahdistuneisuus jne</p> <p>Katso lisäinformaatiota täältä: Harrogate and District NHS Foundation Trust: https://www.hdft.nhs.uk/services/childrens-services/growing-healthy-north-yorkshire/sleep-guide-for-parents-of-5-11-year-olds/</p> <p>Dia 26: Liikunta – keskustele liikunnasta/mikä voi negatiivisesti vaikuttaa kykyyn liikkua – esim. sitoumukset huolehtia muista/fasiliteetit/huoli turvallisuudesta/vamma jne</p> <p>Katso lisäinformaatiota täältä: https://www.nhs.uk/change4life</p>
Diat 27-30	<p>Animaatiot</p> <p>Valinnainen: voi olla ennakkotehtävänä</p>

	Esittele ryhmälle animaatiot; joko katselu koulutuksen aikana (jos aika sallii) tai kerro heille niiden löytyvän lisämateriaalina yksin katsottavaksi.
Dia 31	<p>Viitteet ja lisämateriaalit</p> <p>Yhteenvedä</p> <p>Tässä moduulissa me:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kävimme läpi yleiset turvaperiaatteet, jotka koskevat perheen sitoutumista lapsen kehityskatsauksiin ja terveydenhuoltoon • Esitimme yhteenvetoanimaatioita lapsuuden motorisen, kognitiivisen ja psykososiaalisen kehityksen laajoille kehitysalueille • Kävimme läpi perustiedot kehityksestä 0-3, 4-7, 8-12 ja 13-18 vuotiailla lapsilla • Tiettyjen periaatteiden havainnollistamiseksi on ehdotettu lisämateriaaleja • Yleiskuva on annettu kaltoinkohtelun mahdollisista seurauksista jokaiselle ikävaiheelle <p>Viittausten ja muiden materiaalien opastus</p>

Moduuli 2:n suuntaviivat koulutukseen osallistujille

Ehdotukset yksilötehtäviksi ennen Päivää 1.

On eduksi, jos ryhmän jäsenillä on erilainen koulutustausta koskien lapsen kehitystä. Kouluttajan tulisi ottaa sinuun yhteyttä etukäteen kartoittaakseen oppimistarpeesi ja muokataksesi koulutustapahtumaa niiden mukaisesti. Koulutuksen tulisi vastata tarpeitasi. Ryhmässä tulee olemaan osallistujia, joilla on erilaisia koulutustaustoja – joka tapauksessa ryhmässä tulee olemaan paljon erilaista kokemusta, josta jokainen ryhmän jäsen voi oppia.

Johdatteluna kehitysteoriaan, jota käsitellään tässä moduulissa, suosittelemme, että katsot nämä animaatiovideot. Nämä antavat sinulle lyhyen yleiskatsauksen lasten kehitysvaiheista aina vauva-ajasta varhaiseen aikuisuuteen saakka. Tämä on pohjana koulutuksessa käsiteltävälle yksityiskohtaisemmalle tiedolle.

Kun katsot näitä videoita, pohdi, kuinka lapsen kaltoinkohtelu vaikuttaa kaikkiin näihin kehityksen osa-alueisiin (fyysinen, kognitiivinen, sosiaalinen ja emotionaalinen).

Videot ovat saatavilla Teamsin tiedostoissa tai seuraavien linkkien kautta:

Animaatio 1 Video fyysisestä ja motorisesta kehityksestä Animation 1 Video and physical and motor development (1:13 min)

<https://youtu.be/R2MMFw17IJA>

Animaatio 2 Video Piaget'in kognitiivisen kehityksen teoriasta (1:06 min)

<https://youtu.be/v2YLv5cNDWI>

Animaatio 3 Video Eriksonin psykososiaalisesta kehityksestä (1:35 min)

<https://youtu.be/A09saZWK4wk>

Lisää vapaaehtoista valmistautumista koulutussessiota varten (20-40 minuuttia):

Perustavaa tietoa liittyen kiintymykseen ja kiintymystyyleihin. Kaksi lyhyttä videota ja kooste kiintymystyyleistä. Samalla kun tutustut tähän materiaaliin tee itsellesi muutamia muistiinpanoja siitä, miten nämä asiat ovat suhteessa käytännön työhösi/henkilökohtaiseen kokemukseesi.

The strange situation – early study <https://bit.ly/3hK8p7w>

Secure attachment theory video: <https://bit.ly/3b9HWOH>

Attachement styles: <https://www.simplypsychology.org/attachment-styles.html#infant>

Hyödyllistä materiaalia ja tietoa ravitsemuksesta/unesta/liikunnasta:

<https://www.nhs.uk/change4life>

<https://www.hdft.nhs.uk/services/childrens-services/growing-healthy-north-yorkshire/sleep-guide-for-parents-of-5-11-year-olds/>

Animaatiovideoiden käsikirjoitukset

Animation 1 Growth and development (1:13 min)

Physical development. We'll be looking at the 5 stages of growth between infancy and young adolescence.

When newborn, a child will experience slight weight loss, but then will regain it. Newborn growth and development is typified by Cephalocaudal (head to toes) and proximo distal (centre to periphery). Movements are random, uncoordinated and reflexive. The awareness of newborn and infants is dominated by their senses. They will triple their birthweight by one year, as well as significantly increasing in length.

A toddler will increase in muscle strength and coordination, as well as in their motor ability. By 4 to 6 years of age there will be gradual growth and a honing of fine motor skills.

Later between ages of seven and twelve will be more gradual growth, increasing in their dexterity and their fine motor skills.

Around about age 13 is the beginning of puberty. Full pubertal development is typified by growth spurts.

Animation 2 Cognitive Development (1:06 min)

Cognitive development. The first step we will look at is the sensory-motor stage. At this point a baby develops cognitive skills to think about their behaviours and react to different stimuli, such as emotions, noises, or movement. This is what defines the sensory-motor stage. It would be quite common for a baby to find something funny or interesting and smile or giggle in response.

The pre-operational stage. It is during this time that children will engage in imaginative and symbolic play, as well as learning to manipulate symbols.

Concrete operational. It is this stage typified by logical operations, such as classification and reversibility, accommodating logical reasoning but still struggling with abstract thinking.

Formal operational. Adolescents entering this stage will gain the capacity of abstract thinking by manipulating concepts in their head, without the necessity of externalising the process.

Animation 3 Psycho-social development (1:35 min)

Psycho-social development. This theory emphasises the importance of social interactions and relationships. Each stage builds on the previous and represents a conflict that is a turning point in development with potential for failure or growth. At this stage they are completely dependent upon their caregivers and if provided with food, love, and nurture it leads to trust. If not, then – mistrust. This stage is linked to attachment theory.

At this next stage, the child begins to develop a greater sense of personal control. Giving choices and enabling a gradual gaining control leads to a sense of autonomy. Toilet training is an essential part of developing such control. If they are not supported in growing autonomy, then they can result in shame and doubt.

In this next stage the child begins to assert power through play and social interaction. Success at this stage gives confidence to lead and failure leads to self-doubt.

At this stage, the child should gain a sense of pride in their accomplishments and their abilities. Encouragement leads to a sense of competence and failure leads to a sense of inferiority.

At this final stage, the young person strives to develop a sense of personal identity. Failure at this stage leads to role confusion and a poor sense of self.

Moduuli 3: Perheessä tapahtuvan kaltoinkohtelun varhaisten merkkien tunnistaminen

Oppimistavoitteet

Osaamisperusteiset:

a) Kyky havaita tyypillisiä / klassisia merkkejä siitä, että lapset saattavat kohdata kaltoinkohtelua, mukaan lukien:

- Fyysiset merkit
- Rotuerottelu, kulttuuri- ja kulttuurienväliset normit, sukupuolinormit

eri ikäisten, eri vaiheiden, sukupuolen, perhekehityksen ja sosiaalisen kontekstin lasten keskuudessa

b) Tee ero normaalien kehitysvaiheiden välillä (hyödyntämällä moduulista 2 saatuja tietoja ja tunnistamalla että tämä voi olla ongelma

c) Ymmärtäminen, että erilaisia kaltoinkohtelumuotoja voi esiintyä samanaikaisesti ja merkkejä voi olla vaikea tunnistaa

Materiaalit

1. PowerPoint esitys
2. Tapaustutkimukset

Suuntaviivat

Moduuli 3:sen opettamisen suuntaviivat

Miten käyttää tapaustutkimus slideja (Slides 7-12-18-23)

ERICA-koulutuksen on tarkoitus olla mahdollisimman interaktiivinen, tapaustutkimuksia tulisi käyttää jäänmurtoaineena keskustelun helpottamiseksi osallistujien kesken. Vaikka aihe on raskas ja herkkä, osallistujia tulisi kannustaa puhumaan omista kokemuksistaan lasten kaltoinkohteluun liittyen sekä henkilökohtaiseen että työelämään. Koska koulutuksemme aiheet ovat hyvin arkaluonteisia, on erittäin tärkeää välttää vaatimasta ja lähestyä keskustelua varovaisesti vasta kun kouluttaja kokee osallistujien olevan rennossa tilassa.

Tässä on muutama kysymysesimerkki, jonka voit kysyä tapaustutkimusten lukemisen jälkeen:

- Mitä merkkejä juuri keskustelemistamme merkeistä, tunnistit kuulemassasi tarinassa?
- Onko tarinassa hetki, jossa mielestäsi väärinkäyttö olisi voitu estää?
- Onko sinulla samanlaisia tarinoita, jotka haluat jakaa?
- Oletko koskaan havainnut ammatillisessa tai yksityisessä elämässäsi esimerkkejä tämänkaltaisista väärinkäytöksistä?

Emme suosittele kaikkien tapaustutkimusten lukemista. Valitse muutama, jotka mielestäsi voivat stimuloida keskustelua eniten. Tapaustutkimuksen lukeminen kestää noin kaksi minuuttia, yritä keskustella siitä osallistujien kanssa noin 8 minuuttia.

On tärkeää huomioida, että vaikka annammekin aikaehdotuksia siihen, kuinka paljon käyttää aikaa kuhunkin koulutuksen osaan, kouluttaja voi vapaasti muokata ajankäyttöä sen mukaan mikä on koulutukseen osallistujien tarpeiden mukaista.

Lyhyt kuvaus tapaustutkimuksista:

- Tapaustutkimus Mark: Esimerkki emotionaalisesta hyväksikäytöstä ja laiminlyönnistä. Huomattavia asioita: Fyysinen, emotionaalinen ja psykologinen hyväksikäyttö esiintyvät usein samanaikaisesti eikä erillisinä tapahtumina, koska väärinkäyttö aiheuttaa helposti enemmän väärinkäyttöä.
- Tapaustutkimus Sarah: Esimerkki emotionaalisesta hyväksikäytöstä Huomattavat asiat: harvoin asioista keskustellaan kokonaan.

- Tapaustudkimus Jan: Esimerkki emotionaalisesta hyväksikäytöstä. Huomattavia asioita: vaikeus hyväksyä lapsen identiteettiä.
- Tapaustudkimus Kate: Esimerkki laiminlyönnistä. Huomattavia asioita: Vaikka rankaisemisessa ei koskaan ole fyysisiä muotoja, väkivallan aste on erittäin korkea ja kuvattua ilmapiiriä on vaikea sietää. Itsemurhayritys voi olla erittäin vahva merkki väärinkäytöksistä.
- Tapaustudkimus Jessica: Tarina seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Huomattavia asioita: Erittäin vaikea löytää todiste väärinkäytöksistä. Käyttäytymismuutokset ovat joskus tärkein tai ainoa merkki väärinkäytöksistä. Regressio hermokehityksessä.
- Tapaustudkimus John: Tarina fyysisestä hyväksikäytöstä ja laiminlyönnistä. Huomattavaa: useat murtumat ovat tyypillisiä merkkejä pahoinpitelystä. Ruskeat täplät ja anemia voivat olla merkkejä aikaisemmasta huomaamattomasta väkivallasta.

Esimerkkejä emotionaalisesta väärinkäytöstä (slide 15)

Erilaisten emotionaalisten väärinkäyttömuotojen määritelmiä (Myers, 2011):

1. Hylkääminen/torjuminen:

Ankaraa kritiikkiä, vähättelyä, leimaamista, huutamista, huutamista tai vannomista lapsille, nöyryyttäviä tai halventavia vitsejä, lapsen kiusaamista heidän henkisistä kyvyistään tai ulkonäöltään, rakkauden, huomion ja kosketuksen kieltäminen.

2. Huomiotta jättäminen:

Epäohjonmukainen tai ei vastausta lapsen yhteydenpitokutsuihin, lapsen fyysisten, sosiaalisten tai emotionaalisten tarpeiden huomioimatta jättäminen, kieltäytyminen tunnustamasta lapsen etuja, toimintaa, koulunkäyntiä, ikätovereita jne.

3. Terrorisointi:

Lapselle huutaminen tai kiroaminen, lapseen tai lapsen läheisiin / esineisiin kohdistuvan väkivallan uhkaaminen / tekeminen, arvaamattomat, kohtuuttomat tai äärimmäiset reaktiot, epärealistiset odotukset ja uhkat, kun odotuksia ei täytetä.

4. Eristäminen:

Lapsen jättäminen yksin / ilman valvontaa pitkäksi aikaa, ei salli lapsen olla tekemisissä muiden lasten kanssa tai ylläpitää ystävyyssuhteita, estää lasta asianmukaiselta sosiaaliselta ja emotionaaliselta stimulaatiolta, ei salli lapsen osallistua sosiaaliseen toimintaan, juhliin tai ryhmän / perheen toimintaa.

5. Korruptointi:

Kannustaminen tai palkitseminen epäeettisestä tai laittomasta käytöstä (huumeiden väärinkäyttö, varastaminen, huijaaminen, valehtelu, kiusaaminen), lapselle antaminen tai väärinkäyttö lapsen

läsnäollessa: huumeet, alkoholi ja muut laittomat aineet. Sallitaan tai kannustetaan lasta käyttäytymään tavalla, joka on haitallista itselle tai muille

6. Hyväksikäyttö:

Odotukset lapsen kehitysvaiheen ulkopuolella, vaaditaan että lapsi huolehtii vanhemmasta tai sisaruksista ottamatta huomioon lapsen ikää tai kykyä, syyttämällä, häpeään asettamalla, tuomitsemalla tai syyllistämällä lasta muiden (vanhempien / sisarusten) käyttäytymisestä, on kohtuuttomat odotukset tehtävien tai kotitöiden suorittamiseksi

Tapaustutkimukset

Mark (2 v.)

Mark on 2-vuotias. Hänen äitinsä päätti jättää isänsä, joka pahoinpiteli häntä fyysisesti ja seksuaalisesti. Mark näki usein nämä tapahtumat. Äiti päätti jättää miehensä suojellakseen poikaansa ja itseään väkivallalta. Markin isä kyseenalaisti usein hänen isyytensä, kieltäytyi antamasta rahaa lapsen tarpeisiin eikä antanut äidin reagoida vauvan itkuun. Hän ei myöskään sallinut äidin imettää Markia. Isä uskoi, että lapsi ei tarvinnut leluja eikä erikoisruokaa. Hän joi usein alkoholia ja huusi häiritsemällä Markin unta. Tällä hetkellä Mark asuu äitinsä kanssa hänen isovanhempiensa luona, jotka tukevat äitiä paljon. Isovanhemmat hoitavat pojanpoikaa äidin ollessa töissä. Markin äiti on jatkuvasti psykologin hoidossa, koska hän kärsii posttraumaattisesta stressihäiriöstä. Äskettäin, kun Mark käveli isoäitinsä kanssa, Markin isä nappasi Markin lapsen voimakkaasta itkusta huolimatta, hänen isoäitinsä syylistä. Markin isoäiti pyysi isää antamaan hänen rauhoittaa kauhistunutta pojanpoikaansa ja kertoa hänelle, minne ja kuinka kauaksi aikaa isä ottaisi pojan. Markin isä loukkasi isoäitiä ja työnsi häntä. Hän ajoi autoa suurella nopeudella pois, pitäen itkevää Markia sylissään (hänellä ei ollut sopivaa lastenistuinta autossa). Hän ei ollut aiemmin ilmoittanut Markin äidille, joka oli töissä, haluavansa tavata poikansa sinä päivänä. Isän aggressiivinen käyttäytyminen ja lapsen itku kiinnittivät sivullisten huomion, jotka kutsuivat poliisin. Poliisi totesi, että isä palasi töihin tapahtuman jälkeen ja antoi lapsen tyttöystävänsä hoitoon, jota Mark ei tuntenut. Palattuaan Mark tarttui tiukasti äitiinsä, kieltäytyi syömästä ja yöllä sai erittäin korkean kuumeen.

Sarah (10 v.)

Sarah on 10-vuotias. Hänen vanhempansa ovat eronneet. Hän on asunut isänsä ja hänen uuden perheensä kanssa kaksi vuotta. Hänen isänsä haki Sarahin koulusta ja vei ilman äitinsä suostumusta kotiin, jossa Sarah varttui. Isä ilmoitti poliisille, että äiti laiminlyö tyttärtään ja että hänellä on alkoholiongelma. Sarah kaipasi isäänsä ja oli aluksi iloinen voidessaan asua hänen kanssaan. Isä oli kiva hänelle ja antoi hänelle erilaisia lahjoja, ja vietti paljon aikaa hänen kanssaan. Tällä hetkellä Sarahin äitipuoli, joka usein huutaa Sarahille, haastaa Sarahia, ja pakottaa häntä huolehtimaan sisarpuolistaan. Äitipuoli sanoo Sarahin olevan laiska ja että hän on saanut huonot geenit äidiltään. Kun hän yrittää puhua isänsä kanssa äitipuolen käyttäytymisestä, Sarahin isä kertoo hänelle, että hänen pitäisi olla kiitollinen kumppanilleen hänen kasvatuksesta. Äitipuoli valittaa isälle Sarahista toteamalla, että hän on huono lapsi, ettei hän pidä taloa siistinä eikä välitä henkilökohtaisesta hygieniastaan. Sarahin isä alkaa ajatella, että Sarah valehtelee, ja yrittää manipuloida häntä tuhotakseen uuden perheensä. Sarahin isällä on negatiivinen mielipide Sarahin äidistä. Hän kertoo Sarahille, että hänen äitinsä halusi abortin, että hän on henkisesti sairas ja vaarallinen. Nämä väitteet ovat vääriä. Hän kertoo Sarahille, ja että hänen ei pidä nähdä äitiään, koska siitä ei seuraa mitään hyvää. Sarahin äiti kasvattaa nuorempaa veljeä, ja hän taistelee oikeudessa voidakseen olla yhteydessä Sarahiin. Hän on yrittänyt nähdä tyttärensä monta kertaa, mutta isä väittää, että tytär pelkää äitiään eikä halua nähdä häntä. Sarah kaipa äitiään, mutta kieltäytyy tapaamasta ja puhumasta hänen kanssaan, koska hän pelkää isänsä reaktiota. Äiti on jatkuvasti yhteydessä Sarahin opettajiin, jotka pyytävät psykologista apua Sarahille.

Jan (12 v.)

Jan on 12-vuotias. Hän on musiikillisesti lahjakas. Hän on säveltänyt ensimmäiset musikaalinsa ja soittaa kitaraa täydellisesti. Musiikki on hänen suuri intohimonsa. Perhe on hyvin toimeentuleva. Hänen isänsä johtaa omaa rakennusalan yritystä. Äiti on kirjanpitäjä ja tukee poikaansa tämän intohimon tavoittelussa. Isä puolestaan on pettynyt poikaansa, hän ei ymmärrä, kuinka hänen ikäisensä poika voi haaveilla musiikkiurasta. Isä haluaa poikansa olevan kova ja vahva. Hän pakottaa poikaa pelaamaan jalkapalloa. Isä kritisoi poikaa tämän yrittäessä selittää mieluummin soittavan pianoa. Hän syyttää vaimoan poikansa kasvattamisesta "loisena". Lähes jokainen Janin ja hänen isänsä välinen keskustelu päättyy valtavaan riitaan, jonka aikana Jan haastetaan, nöyryytetään ja työnnetään. Useita kertoja hänen isänsä uhkasi heittää hänet talosta "näyttääkseen hänelle, millaista todellinen elämä on". Isä kieltäytyi usein maksamasta musiikkitunteja. Kerran hän jopa myi Janin kitaran, jonka hän oli saanut isoäidiltään syntymäpäivänään. Äskettäin pojalla oli vakava paniikkikohtaus. Opettaja ohjasi Janin koulupsykologin luokse.

Kate (15 v.)

Kate on 15-vuotias. Opettaja kutsui hänet psykologin luokse, koska löysi tämän tajuttomana koulun kylpyhuoneesta. Opiskelija tunnusti nielleensä suuren määrän särkylääkkeitä, koska halusi tappaa itsensä. Tyttö sanoi haastattelussa, että hän on kyllästynyt äitiinsä ja kotona tapahtuviin kauheuksiin. Äiti kritisoi ja pilkkaa häntä jatkuvasti, myös isän läsnä ollessa, mutta hän ei reagoi vaimonsa käyttäytymiseen. Hänen äitinsä kertoo hänelle usein työskentelevänsä kuin koira, jotta hän pystyy tuomaan ruokaa pöytään ja mahdollistaa Katen kouluun menemisen. Katen äiti on esittänyt useita sääntöjä, esimerkiksi että tyttö ei voi tulla kotiin klo 19.00 jälkeen. Hän ei voi osallistua mihinkään kokouksiin tai tapahtumiin ikäisensä kanssa, "koska tiedät mitä siellä tapahtuu", hänen on mentävä kirkkoon ja tunnustettava syntinsä kerran viikossa. Äiti penkoo usein Katen tavaroita, tarkistaa muistiinpanot, kalenterin ja puhelimen "estääkseen häntä tekemästä virheitä". Motivoidakseen Katea työskentelemään äiti näyttää hänelle, missä tämä tekee virheitä ja mitä hän voi tehdä paremmin, esimerkiksi hän kertoo tyttärelleen tämän olevan liian lihava ja että hän "näyttää norsulta". Kate yrittää totella äitiään ". koska hän tietää, että äitinsä haluaa hänen parastaan ". Kate pelkää vastustaa äitiään. Katen äiti sanoo aina, että hän kuolee Katen tyhmyyden ja huonon luonteen vuoksi.

Jessica (11 v.)

Jessica on 11-vuotias. Hän on hyvä oppilas, vaikka hänen opettajansa usein moittivat häntä juttelusta oppituntien aikana, ja hänellä on erittäin hyvä huumorintaju, minkä vuoksi hän on melko suosittu luokassaan älykkyytensä ja vitsiensä ansiosta. Hän on ainoa lapsi ja asuu vanhempiensa kanssa, joihin hänellä on äärimmäisen hyvä suhde. Kesällä viidennen ja kuudennen luokan välillä he päättävät viettää kesälomansa meren rannalla ja kutsua mukaansa vanhoja ystäviä, joilla on enemmän tai vähemmän Jessican ikäisiä lapsia. Loma sujuu hyvin, mutta palattuaan kotiin, eräänä yönä, Jessica kastelee sänkynsä nukkuessaan. Jessican vanhemmat ovat hämmentyneitä, näin ei ollut tapahtunut, kuin viimeksi Jessican ollessa taapero. Heidän perhelääkäriensä antaa Jessicalle muutaman käyttäytymissuosituksen: unipäiväkirjan kirjoittamisen, kannattaa tyhjentää virtsarakko kokonaan ennen nukkumaanmenoa, yrittää juoda vähemmän illan aikana jne. Yökastelu jatkuu, kunnes vihdoinkin lääkäri, tietämättä mitä muuta tehdä, määrää hänelle lääkkeitä, jotka vähentävät yökastelua. Noin kuukautta myöhemmin opettaja soittaa Jessican vanhemmille kertoen olevansa hieman yllättynyt Jessican arvosanojen heikkenemisestä ja siitä, kuinka vähän hän puhuu ja vitsailee luokassa edelliseen vuoteen verrattuna. Vaikka nämä muutokset voivat olla vain väliaikaisia ja toisinaan yleisiä murrosikäisillä tytöillä, opettaja kysyy heiltä, tapahtuiko perheessä jotain kesän aikana. Jessican vanhemmat alkavat olla ahdistuneita, he keskustelevat opettajan kanssa yökastelusta ja opettaja kertoo heille, että ne saattavat liittyä ahdistukseen. Kun Jessica palaa kotiin, vanhemmat pyytävät häntä istumaan ja keskustelemaan siitä, mitä on tapahtunut, hän on hyvin välittelevä ja kertoo heille, että kaikki on hyvin. Kun Jessican isä kysyy tältä, tapahtuiko jotain outoa loman aikana, Jessica näyttää järkyttyneeltä, ja kun hänen vanhempansa vaativat, että hänen on kerrottava heille, jos jotain tapahtui, hän kertoo heille, että Mark, yksi vanhempien ystäväistä lomalla heidän kanssaan, käveli yhtenä yönä hänen huoneeseensa ja näytti Jessicalle peniksensä ja pakotti Jessicaa koskettamaan sitä. Jessica tunsu olonsa jälkeenpäin hyvin syylliseksi ja hän oli peloissaan ja tunsu olonsa nyt helpottuneeksi, kun sai tunnustettua tapahtuneen. Jessican vanhemmat halusivat häntä ja kertoivat soittavansa välittömästi Markille. Jessica pyysi heitä olemaan soittamatta, mutta vanhemmat soittivat kuitenkin. Mark kielsi nämä väitteet, samoin hänen vaimonsa. Koska todisteita ei ollut, ja Jessican vanhemmat pelkäsivät enemmän vahinkoa, he päättivät olla ottamatta yhteyttä poliisiin ja lähettää Jessican vain psykologin luo, jotta hän voisi puhua tästä kamalasta kokemuksesta.

John (7 kuukautta)

John, seitsemän kuukauden ikäinen poika, jolla on ollut useita murtumia, lähetetään yleislääkärin toimesta yksityiseen sairaalaan, missä hänet viedään ortopediselle osastolle, jossa hänellä näyttää olevan turvonnut vasen käsi ja jalka ja korkea kuume. Viikko ennen sisäänkirjautumista hänet tuotiin ensiapuun tätinsä ja kodinhoitajansa seurassa, kun John oli pudonnut keinusta. John ei menettänyt tajuntaansa eikä muuttanut merkittävästi päivittäistä toimintaansa. Kun putoaminen tapahtui, hän oli lastenhoitajansa hoidossa, kun hänen äitinsä oli poissa kaupungista. Fyysisen tutkimuksen aikana rintakehästä, vatsasta ja kaulasta löytyi ruskehtavia täpliä. John vaikutti tuskaiselta, kun lääkärit koskettivat hänen käsivarttaan Johnin raajat osoittivat heikentyneitä liikkeitä. Laboratoriokokeet osoittivat myös anemiaa ja useita murtumia havaittiin. Murtumat olivat yhteensopivia lasten kaltoinkohtelun kanssa. Poliisit mukaan lukien monialainen työryhmä suoritti tutkimuksen. Lastenhoitaja ja kodinhoitaja lähtivät ilmoittamatta ja jättämättä jälkiä. Tutkimuksessa ei löytynyt mitään todisteita eikä ketään pidätetty eikä syytetty. Kahden vuoden kuluttua hän asui äitinsä ja isovanhempiansa kanssa. Kaatumista, loukkaantumista tai sairaalahoitoa ei ollut esiintynyt. Siitä lähtien, kun hän muutti toiseen kaupunkiin, Johnilla ei ollut koskaan ollut murtumien seurantakäyntiä. Toistaiseksi potilaan perheellä on ollut sellainen käsitys, että lastenhoitaja ja kodinhoitaja olivat vastuussa "tapahtumista" ja tunsivat olonsa syylliseksi, etteivät he ole aikaisemmin huomanneet väärinkäytön merkkejä. Fyysisen tutkimuksen aikana lapsen havaittiin olevan valppaana ja hänen elintoimintonsa olivat hyvät. Yleinen tila ei paljastanut hematoomaa eikä turvotusta. Kävellessä ei ollut vaikutelmaa ontumisesta, John pystyi toimimaan tavalliseen tapaan ja oikea jalka oli melko taivutettu. Tarkkailun aikana potilas näytti onnelliselta leikkiessään sisarustensa ja ikäisensä kanssa. Perheenjäseniä ja muita ihmisiä kohtaan ei ollut vaikutelmaa masennuksesta tai pelosta. Potilaan äiti ja hänen sisaruksensa sekä muut perheenjäsenet näyttivät rakastavan Johnia. Radiologisessa tutkimuksessa uusia luumurtumia ei löytynyt ja aiemmat luumurtumat olivat parantuneet.

Moduuli 4: Lapsen kaltoinkohtelun riskitekijöiden ymmärtäminen

Oppimistavoitteet

Tietoperusteiset:

- Tuntemus aiemmista tutkimuksista, joissa tunnistetaan perheen ja vanhempien / huoltajien riskitekijät, kuten sukupolvien väliset ongelmat, mielenterveys, päihteiden väärinkäyttö ja sosiaaliset olosuhteet (asuminen, työllisyys jne.).
- Kuinka tämä voi ilmetä vanhemmuuden käytännöissä kuten turvallisuudessa / väkivallassa sekä vuorovaikutuksessa näiden asioiden kanssa
- Näiden tekijöiden erot / heterogeenisuudet eri konteksteissa, mukaan lukien kulttuuriset erot vanhemmuuskäytännöissä, ja miten niitä voidaan käyttää kaltoinkohtelun estämiseen
- Osaamista siitä, miten pandemian vaikutukset voivat pahentaa perheiden olemassa olevaa riskiä työsulkujen, vähentyneen vuorovaikutuksen muiden tahojen kanssa, kuten koulun, vähentyneen sosiaalisen kanssakäymisen ja eristäytymisen, ruutuajan vuoksi, ja asettaa ylimääräisiä paineita heikossa asemassa oleville perheille taloudellisten, terveydellisten, asumis- ja muiden sosiaalisten ongelmien (taloudellinen, päihteiden väärinkäyttö jne.) vuoksi.

Materiaalit

1. PowerPoint esitys

Suuntaviivat

Suuntaviivat Moduuli 4 opettamiseen

Tavoite: Antaa osallistujille perustiedot lapsen, perheen ja vanhemman / huoltajan riskitekijöistä heidän omassa kulttuurikontekstissaan. Lisäksi tämän tilaisuuden jälkeen osallistujat saavat tietoa siitä, miten pandemian vaikutukset voivat pahentaa perheiden olemassa olevaa riskiä.

Aikataulu

Osa	Aika	Sisältö
1	10 min	Johdanto osioon Riskitekijän, riskitekijöiden ja suojaavien tekijöiden määritelmä Riskitekijöiden ja kontekstin suhde (PP-slidet)
2	30-40 min	Riskitekijöiden esittely ACE ja riskitekijät (Videot, ryhmäkeskustelut ja PP-diat)
3	10 min	Pandemian vaikutukset pahentavat olemassa olevaa riskiä perheissä (PP-diat, luokkakeskustelu)

Kaikki diat on kehitetty kansainvälisen tutkimuskirjallisuuskatsauksen ja siihen liittyvien viitteiden perusteella.

Luentojen aikana suosittelimme kouluttajille vuorovaikutteista luentoa kannustamalla osallistujia esittämään heidän omat ajatuksensa / kysymyksensä / kokemuksensa. Tämä on erityisen tärkeää, kun käsittelet riskitekijöitä (diat 7-22). Dioissa riskitekijät esitellään luettelomaisessa muodossa ja niitä on tarkoitus käyttää pohjana yhteiselle keskustelulle. Muista kuitenkin kunkin osan ajoitus.

Diojen sisältö

<p>Osa 1 Diat 2-6</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anna lyhyt esittely moduulista: sisältö, moduulin rakenne ja ajankäyttö • Määritä mitä riskitekijän käsite tarkoittaa ja miten se liittyy suojaavaan tekijään. Korosta riskin ja suojaavien tekijöiden välistä tasapainoa: vaikka perheessä on riskitekijöitä, voi olla myös suojaavia tekijöitä, jotka toimivat puskurina riskitekijöitä vastaan ja päinvastoin. Moduulissa 7 käsitellään lisää suojaavia tekijöitä. • Vaikka riskitekijät onkin esitelty dioissa yksittäisinä tekijöinä, on tärkeää selventää, että mikään yksittäinen riskitekijä tai merkki ei välttämättä tarkoita, että kaltoinkohtelua olisi tapahtunut. On hyvin tärkeää, että lapsen ja perheen tilanne huomioidaan kokonaisuudessaan.
----------------------------------	---

<p>Osa 2 Diat 7-24)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opetusmenetelmänä dioihin 7-22 on keskustelu ryhmän kanssa • Riskitekijöiden osalta kouluttajan on hyvä tutustua moduuli 6:n Kouluttajan oppaaseen (Riskinarviointityökalut) ennen koulutuksen aloitusta: riskitekijöiden syyt on esitelty siellä. Tämä antaa syvällisemmän kuvan riskitekijöistä kokonaisuudessaan • Koulutukseen osallistujille on tärkeää painottaa, että riskitekijät pohjautuvat kansainväliseen tutkimustietoon (Hoitosuositus: Lasten kaltoinkohtelun tunnistamisen tehokkaat menetelmät sosiaali- ja terveydenhuollossa). Tutkimustietoon pohajutuen riskitekijät esitellään yksityiskohtaisesti, esim. erityisiä ihmisryhmiä mainitaan dioissa. Jotkut näistä yksityiskohtaisista kuvailuista voivat aiheuttaa kuulijassa tunteen ennakoasenteista, esim. kun mainitaan vähävarainen vanhempi tai yksinhuoltaja. Kouluttajan onkin erityisen tärkeää huomioida, että kuulijalla ei tämän perusteella muodostu ennakoasenteita mitään ihmisryhmiä kohtaan. • Hoitosuositus: Lasten kaltoinkohtelun tunnistamisen tehokkaat menetelmät sosiaali- ja terveydenhuollossa päivitetään 5-6 vuoden välein. Viimeisin päivitys valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä. Tiivistelmä hoitosuosituksesta on saatavissa tämän linkin kautta: https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/03/maltreatment-hs-sum-eng.pdf • Riskitekijät on ryhmitelty kolmeen teemaan (alateemoin): vanhempiin (1), perheeseen (2) ja lapseen (3) liittyvät riskitekijät. Jokaisella teemalla on oma otsikkonsa, ja jokaiseen otsikkoon on upotettu videolinkki. • Kunkin teeman alussa näytä video ja videon jälkeen anna osallistujille muutama minuutti aikaa puhua heidän vierustoveriensa kanssa (kolmen hengen ryhmiä) ja keskustella siitä, millaisia ajatuksia heille tuli videosta. Ryhmäkeskustelun jälkeen rohkaise osallistujia puhumaan ajatuksistaan yhdessä: esim. Mitä he ajattelevat näistä riskitekijöistä? Tunnistavatko he näitä omassa kulttuurissaan? Onko heidän mielessään muita riskitekijöitä, jotka näkyvät heidän omassa kulttuurissaan? Jos mahdollista, käy läpi alateemat keskustelutyylillä. Voi olla, että keskustelu on niin hedelmällistä, että sinä kouluttajana pystyt käsittelemään kaikki aihealueen aliteemat kyseisen keskustelun pohjalta. Sinun ei tarvitse käydä läpi jokaista pientä yksityiskohtaa riskitekijöistä. Jokaisessa pääteemassa on ala-aiheita, ja on tärkeää käydä läpi nämä ala-aiheet ja ottaa sitten esimerkkejä näistä yksityiskohtaisista riskitekijöistä. • Riippuen kontekstista, missä koulutus pidetään, saattaa olla aiheita, joita on tarpeen käsitellä koulutuksessa (esim. ammattilaiset jotka kaltoinkohtelevat, samaa sukupuolta olevat vanhemmat, uskonnon vaikutus kaltoinkohteluun, radikalisaatio, pakkoavioliitto, 'kunniamurha'). Näiden ilmiöiden olemassaolo saattaa vaihdella eri maissa. Siksi on erittäin tärkeää, että kouluttajat arvioivat kyseisen maan tilannetta näiden ilmiöiden osalta ja ottavat nämä esiin koulutuksessa huomioiden kunkin maan tilanteen.
------------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Diat 23 ja 24 ovat kuin johdanto moduuliin 5, jossa riskinarviointityökalu esitetään. Korosta sukupolvien välisen käyttäytymismallin lopettamisen merkitystä lasten kaltoinkohteluun liittyen. On tärkeää korostaa, että seulonnan tulisi suorittaa ammattilainen, eikä se ole ACE: n diagnostiikkatyökalu, vaan mahdollisen lapsen / perheen tuen tarpeeseen tarkoitettu.
<p>Osa 3 Diat 26-32</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tämän osan tarkoituksena on saada osallistujat ymmärtämään, miten pandemia vaikuttaa perheisiin, joissa esiintyy lasten kaltoinkohteluun liittyviä riskitekijöitä. • Käy nämä slidet läpi luentona. Jos mahdollista, keskustele omista kokemuksistasi ammattilaisena tästä aiheesta. Esityksen jälkeen käy keskustelua tästä aiheesta kulttuurin kannalta: miten osallistujat ovat nähneet / kokeneet pandemian vaikutukset lapsiin omassa työssään maassasi / kulttuurissasi? Ovatko he tunnistaneet kasvavia riskejä lasten kaltoinkohteluun liittyen? Jos ovat, minkälaisia riskejä?

Moduuli 5: Riskinarviointityökalut

Oppimistavoitteet

- Tutustua lapsen kaltoinkohtelun riskien arviointiin ja yleisiin arviointityökaluihin
- Ymmärtää perusteet ja oppia käyttämään matalan kynnyksen arviointityökalua, Perheen tarpeiden tarkistuslistaa
- Ymmärtää tutkittuun tietoon perustuvien standardoitujen työkalujen käytön merkitys lapsen kaltoinkohtelun ennaltaehkäisyssä
- Tutustua **Perheen tarpeiden tarkistuslistan** toimintaperiaatteisiin ja sisältöön

Huom! Materiaaleissa käytettävää perheen tarpeiden tarkistuslistaa validoidaan parhaillaan (2022–2024). Tällä hetkellä sitä tulee mainostaa validina mittarina.

Kouluttajan opas

Ohjeet Moduulin 5 opettamiseen

Moduuli 5: Riskinarvioinnin työkalut	
Tarkoitus	Tutustua lapsen kaltoinkohtelun riskien arviointiin ja yleisiin arviointityökaluihin sekä ymmärtää perusteet ja oppia käyttämään matalan kynnyksen arviointityökalua, Perheen tarpeiden tarkastuslistaa
Aikataulutus	50 min + 40 min (Huomaa, että aikataulutus koskee yhden päivän kestävästä koulutuksesta)
Koulutukseen tarvittava materiaali	<ul style="list-style-type: none"> • Moduuli 5 Power Point diat (22+ lähteet ja hankeosallistujat 3) • Perheen tarpeiden tarkistuslista: PDF ja nettiversio https://tuni-erica.github.io/#/ • Perheen tarpeiden tarkistuslistan kouluttajan ja ammattilaisten opas
Apuvälineet	<ul style="list-style-type: none"> • Internet yhteys (Moodle alusta) • Kyniä ja paperia ryhmätehtäviä varten • Valkotaulu ja kyniä ryhmätöiden yhteen vetämiseen
Täydentävä materiaali	Kansallinen hoitosuositus: Lapsen kaltoinkohtelun tunnistamisen tehokkaat menetelmät sosiaali- ja terveydenhuollossa (Huomioi päivitetty suositus: Perheessä tapahtuvan lapsen kaltoinkohtelun riskiolojen tunnistaminen ilmestyy 2021 ja korvaa aiemman suosituksen) https://www.hotus.fi

Ohjeet moduulin 5 läpivientiin:	
<p>Tämä moduuli sisältää tietoa perheelle arkaluonteisten asioiden arvioinnista ja sen vuoksi on tärkeää kouluttajana toteuttaa kokonaisuus interaktiivisesti huomioiden osallistujien esiin tuomat näkökulmat ja kysymykset. Perehdy ennen koulutuksen alkua Perheen tarpeiden tarkistuslistaan, kouluttajan oppaaseen sekä kansalliseen hoitosuositukseen. Tässä oppaassa esiintyvät diakohtaiset kuvaukset sisältävät lisätietoa. Niiden sisältö ei siten ole identtinen diojen kanssa. Kaikkien diojen kohdalla ei ole lisätietoa. Lähteet löytyvät diasarjasta.</p> <p>Kouluttajan on hyvä kirjata muistiin koulutuksen aikana esiin tulevia asioita, jotka hän näkee tärkeiksi osallistujien oppimisen, tiedonsaannin tai koulutuksen kehittämisen kannalta. Tämä helpottaa palautteen antamista myöhemmin.</p>	
Näytä Moduulin 5 diasarja	
Diakohtaiset ohjeet ja aika-arvio	
Ensimmäinen 50 min sisältää diat 1–19.	
Diat 1–2 (5 min)	Käy lävitse moduulin 5 tarkoitus ja tavoitteet. Keskustelkaa esiin nousevista kysymyksistä.
Diat 3–6 (5 min)	<p>Nämä diat ovat ns. läpi luettavia. Lopuksi jätetään hieman aikaa kysymyksille.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miksi tarvitsemme lasten kaltoinkohtelun riskin arviointia? Lapsen kaltoinkohtelun ehkäisytyö koskee kaikkia lapsiperhepalveluja sekä

	<p>aikuisten palveluja, joissa huomioidaan yksilön lisäksi lapsiperhe. Yhteistoiminta edellyttää tietämystä lapsen kaltoinkohtelun riskeistä ja varhaisesta tunnistamisesta, jotta perheiden tukeminen ja auttaminen olisi mahdollisimman vaikuttavaa. Lapsen kaltoinkohtelun ehkäisy on ammattilaisia velvoittavaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miksi tarvitsemme työkaluja lapsen kaltoinkohtelun riskien arviointiin? Tutkimusnäyttöön perustuvat työkalut auttavat meitä arvioimaan ja pohtimaan perheessä ilmeneviä riskitekijöitä ja suojaavia tekijöitä kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti. Ilman työkaluja meidän on mahdotonta muistaa ja ottaa huomioon kaikkia mahdollisia riskitekijöitä. Perheen voinnin arviointi ja hyvinvoinnin edistäminen on osa perustyötämme. • Mihin työkalut eivät ole tarkoitettu? • Kuka arvioi?
<p>Diat 7–13 (10 min)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsen kaltoinkohtelun ehkäisy ensimmäisellä, toisella ja kolmannella tasolla. On tärkeää ymmärtää ehkäisyn tasot, jotta voidaan ideoida, suunnitella ja toteuttaa erilaisia tukipalveluja moniammatillisen yhteistyön avulla eri toimijoiden kesken. • Tarve standardoiduille ja valideille työkaluille Lapsen kaltoinkohtelun ehkäisyyn on kehitetty erilaisia työkaluja eri tarkoituksiin. Suurinta osaa niistä käytetään tällä hetkellä toisella ja kolmannella tasolla, kun lapsen kaltoinkohtelua on jo perheessä tapahtunut. • BRIEFCAP- mittarin tekijänoikeudet kuuluvat PhD Joel S. Milnerille(USA). Koko CAPI-mittari tulisi ostaa, josta Brief CAP väittämät poimitaan. Suomessa tehdyssä pilottihankkeessa terveydenhoitajat ja sairaanhoitajat ovat käyttäneet mittaria onnistuneesti peruspalveluissa äitiys- ja lastenneuvolassa sekä erikoissairaanhoidon lastenosastoilla, joissa on eri-ikäisiä lapsia (Ellonen ym. 2019; Ondersma ym. 2005). Mittari tunnistaa lasten fyysisen kaltoinkohtelun mahdollisuutta perheessä, eikä kata kaikkia lapsen kaltoinkohtelun riskitekijöitä, esimerkiksi lapseen liittyviä tekijöitä. • ISPCAN ICAST- mittari sisältää kaltoinkohtelun osa-alueista fyysisen ja emotionaalisen kaltoinkohtelun, laiminlyönnin, seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön ja lähisuhdeväkivallan todistamisen. Ala-asteikot ovat: Väkivaltaa sisältämätön kurittaminen, fyysinen ja ankara fyysinen kurittaminen, henkinen kurittaminen, laiminlyönti ja seksuaalinen hyväksikäyttö. Mittarilla on todettu vahva sisältövaliditeetti. Mittaria käytettäessä sekä vanhemmat että lapset ottavat osaa tutkimukseen. Vaatii maksullisen ISPCAN jäsenyyden. Käytetään interventiotutkimuksissa. Mittaria ei voi käyttää ennaltaehkäisevässä työssä. (ISPCAN 2020; Runyan ym. 2009). ICAST-C tulee käyttää varoen (Yoon ym. 2020) • Kliininen arviointi (van der Put ym. 2017.) • Perheen tarpeiden arviointi tarkoittaa yhteistyötä vanhempien ja muiden ammattilaisten kesken. Tavoitteena on ymmärtää perheen jäsenten yksilöllinen tilanne ja perhetilanne kokonaisuutena sekä tunnistaa vanhempien, lapsen ja perheen tarpeita lapsen kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi.

<p>Diat 14-19 (30 min)</p>	<p>Esimerkki perheen tarpeita arvioivasta mittarista <i>Perheen tarpeiden tarkistuslista</i>. Kouluttaja esittelee tarkistuslistan osallistujille. Tutustu osallistujien kanssa tarkistuslistaan ja palautteisiin sekä moduulin 5 kouluttajan käsikirjaan. Jaa osallistujille PDF -tiedosto tai/ja esitele linkki tarkistuslistaan. Online -versioon voi tutustua kouluttajan linkin kautta tai osallistajat voivat testata sitä omalla puhelimellaan. Applikaatiosovellus löytyy Google Play -sovelluskaupasta. <u>Lyhyesti:</u> Applikaatio sisältää alustustekstin, tieto-osion, 28 väittämää ja palauteosion. Vanhempi täyttää applikaation itsekseen ja saa palautteen ilmenneiden riskitekijöiden mukaan. Applikaatio rohkaisee ja ohjaa vanhempaa keskustelemaan huolistaan ammattilaisten kanssa. Ammatilainen voi pyytää vanhempaa täyttämään applikaation ennen tapaamista ja tapaamisella kysyä tuliko ilmi tukitarpeita tai keskusteluaiheita.</p>
<p>Diakohtaiset ohjeet ja aika-arvio Seuraava 40 min sisältää diat 20–22.</p>	
<p>Dia 20 (20 min)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätehtävä Ryhmissä osallistajat hyödyntävät paperimuodossa olevaa tarkistuslistaa ryhmätehtävän pohjana. Tarkistuslistaa voidaan käyttää kuvittelemaan tosielämän tilanne. (Tapaukset voivat olla erilaisia kussakin ryhmässä) <p>Ryhmätyöskentelyä 10 min ja vastausten kokoaminen 10 min. Kirjaa vastaukset ja jaa myöhemmin osallistujille.</p>
<p>Dia 21 (5 min)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Esimerkkejä kysymyksistä, joita vanhemmalle voi esittää Dia 21 sisältää esimerkkejä mahdollisista aloituskysymyksistä. Dia voidaan käydä läpi ryhmätyön jälkeen ja keskustella.
<p>Dia 22 (15 min)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätehtävä Tehtävä sisältää tutustumisen tunnettuihin kansallisiin tukipalveluihin ja tietoresursseihin. (online-surffaus kansallisesti valituista linkeistä) tai ammattien välinen työ yhdessä organisaatiossa osallistujien ammatista ja työympäristöstä riippuen. Moniammatillisissa tiimeissä on hyvä luoda konkreettisia ideoita ammatillisten yhteistyösuhteiden kehittämiseksi mahdollisimman vaikuttavan palvelun tarjoamiseksi. Ryhmätyöskentelyä 10 min. Pohdinnat ja ideoinnit tuodaan yhteiseen keskusteluun (10 min). Kirjaa ylös ideat ja välitä myöhemmin osallistujille.

Moduuli 6: Interventiot lapsen kaltoinkohtelun ehkäisyssä

Oppimistavoitteet

- Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen lapsen turvallisuuden varmistamisessa
- Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen perheiden ja ammattilaisten kanssa työskennellessä
- Oppia tunnistamaan milloin tukitoimet ovat tarpeellisia
- Harjaantua yhteistyössä lapsen, perheen ja muiden ammattilaisten kanssa
- Tutustua vuorovaikutuksen apuvälineisiin
- Harjaantua havaitsemaan ja arvioimaan mahdollista kaltoinkohtelua tai sen riskiä myös pandemia aikana ja kuinka ottaa pandemia ajan haasteet huomioon monitoimijaisessa yhteistyössä

Kouluttajan opas

Ohjeet Moduulin 6 opettamiseen

Moduuli 6: Interventiot lapsen kaltoinkohtelun ehkäisyssä	
Tarkoitus	Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen lapsen turvallisuuden varmistamisessa sekä perheiden ja ammattilaisten kanssa työskennellessä
Aikataulutus	50 min + 40 min (Huomaa, että aikataulutus koskee yhden päivän kestävästä koulutuksesta)
Koulutukseen tarvittava materiaali	<ul style="list-style-type: none"> • Moduuli 6 Power Point diat (21 + 7 esimerkkejä matalan kynnyksen palveluntuottajista, lähteet ja hankeosallistajat) • Ensi- ja turvakotiliiton Turva 10 lomakkeita (3 ikäryhmää) riittävä määrä ryhmätyöskentelyyn • Vinkkejä keskusteluun lapsen kanssa -liite
Apuvälineet	<ul style="list-style-type: none"> • Internet yhteys (Moodle alusta)

	<ul style="list-style-type: none"> • Kyniä ja paperia ryhmätehtäviä varten • Valkotaulu ja kyniä ryhmätöiden yhteen vetämiseen • Jos koulutus on verkossa, lataa koulutus materiaalit esimerkiksi Moodleen • Jos koulutus on kasvokkain, voit käyttää paperisia kopioita
Täydentävä materiaali (Löytyy koulutusmateriaalista liitteinä)	<ul style="list-style-type: none"> • Huolen puheeksi ottamisen ennakointilomake ja Huolen vyöhykkeistö -liite (Eriksson E. & Arnkil T.E. 2012) • Vanhemman voinnin arviointi ja perheen varhainen tukeminen lasten kaltoinkohtelun ehkäisytyössä -opas Eija Paavilainen Tampereen korkeakoulu yhteisö (tuni.fi)
<p>Ohjeet moduulin 6 läpivientiin: Tämä moduuli sisältää tietoa perheelle arkaluonteisten asioiden arvioinnista ja sen vuoksi on tärkeää kouluttajana toteuttaa kokonaisuus interaktiivisesti huomioiden osallistujien esiin tuomat näkökulmat ja kysymykset.</p> <p><u>ENNEN koulutusta:</u></p> <p>Käy lävitse Ensi -ja turvakotiliiton Turva 10 koulutus netissä, niin saat lomakkeet käyttöösi. Koulutus kestää noin 2 tuntia. Nettiosoite: Turva10 -perehdytys – Ensi- ja turvakotien liitto (ensijaturvakotienliitto.fi)</p> <p>Perehdy oppaaseen: Huoli puheeksi; opas varhaisista dialogeista (Eriksson E. & Arnkil T.E. 2012 tai 2017) Huoli puheeksi THL verkkokauppa</p> <p>Kuuntele Lassi Pruukin luento netissä: Miten puhun ja kuuntelen? Dialogisuus monialaisessa yhteistyössä https://www.hyvakysymys.fi/luennot/miten-puhun-ja-kuuntelen/ (28min)</p> <p>Lähteet löytyvät diasarjasta.</p> <p>Kouluttajan on hyvä kirjata muistiin koulutuksen aikana esiin tulevia asioita, jotka hän näkee tärkeiksi osallistujien oppimisen, tiedonsaannin tai koulutuksen kehittämisen kannalta. Tämä helpottaa palautteen antamista myöhemmin.</p>	
Näytä Moduulin 6 diasarja	
Diakohtaiset ohjeet ja aika-arvio Ensimmäinen 50 min sisältää diat 1–10.	
Diat 1–3 (5 min)	Käy lävitse moduulin 6 tarkoitus ja tavoitteet sekä sisältö. Keskustelkaa esiin nousevista kysymyksistä.
Diat 4–6 (5 min)	Nämä diat ovat ns. läpi luettavia. Lopuksi jätetään hieman aikaa kysymyksille. <ul style="list-style-type: none"> • Dialogisuus • Opas varhaisista dialogeista • Ratkaisukeskeisyys
Diat 7–10 (40 min)	Nämä diat ovat ns. läpi luettavia. Lopuksi on ryhmätehtävä ja keskustelu. <ul style="list-style-type: none"> • Lapsen näkökulma • Kuka voi ottaa turvallisuuden puheeksi ja miten: • Turva 10 esittely • Ryhmätehtävä

	Ryhmätyöskentelyä 15 min. Tehtävän jälkeen yhteinen keskustelu mieleen tulleista asioista (10 min). Kirjaa ylös ideat ja välitä myöhemmin osallistujille.
Diakohtaiset ohjeet ja aika-arvio Seuraava 40 min sisältää diat 11–22.	
Diat 11-17 (15 min)	<ul style="list-style-type: none"> • Jos huoli herää lapsesta • Jos huoli herää vanhemmasta • Huolen vyöhykkeistö • Vuorovaikutus vanhemman kanssa • Opastusta varhaiseen dialogiin • Puheeksi ottamisen ennakointi • Voimaantuminen
Diat 18-20 (5 min)	<ul style="list-style-type: none"> • Jos epäilet lapsen kohdistuvaa väkivaltaa (Ensi- ja turvakotien liiton ohje) • Jos epäilet lapsen kaltoinkohtelua • Moniammatillinen yhteistyö -Pulmakohтия ja ratkaisuja
Dia 21 (20 min)	<ul style="list-style-type: none"> • Pandemia-ajan haasteita • Ryhmätehtävä Ryhmätyöskentelyä 10 min. Pohdinnat ja ideoinnit tuodaan yhteiseen keskusteluun (10 min). Kirjaa ylös ideat ja välitä myöhemmin osallistujille.
Diat 22-24	<ul style="list-style-type: none"> • Esimerkkejä matalan kynnyksen yhteistyötahoista
Dia 25	<ul style="list-style-type: none"> • Linkki Turva 10 perehdytykseen

Vinkkejä keskusteluun lapsen kanssa

- Lähesty lasta. Osoita, että olet valmis puhumaan heti kun lapselle sopii.
- Kannusta lasta puhumaan, kuitenkin kyselemättä liikaa.
- Kunnioita rajoja ja anna lapselle hänen tarvitsemansa aika.
- Käytä selkeää ja ikätasoisia kieltä. Yritä asettaa itsesi lapsen asemaan.
- Reagoi tietoisesti signaaleihin. Älä jätä kommentoimatta niitä asioita, joita on sanottu.
- Varo, ettet siirrä omia tunteitasi (kuten vihaa, inhoa) lapseen.
- Osoita turvallisuutta uskomalla lasta ja vakuuttamalla hänelle, ettei hän ole syyllinen tai vastuussa tapahtuneesta.
- Yritä vapauttaa lapsi eristäytymisen tunteesta osoittamalla hänelle, että muut saman ikäiset ovat kokeneet samanlaisia asioita.
- Ole arvostava: kerro lapselle, että hän on rohkea puhuessaan kanssasi.
- Tee lapselle nykyinen tilanne selväksi ja selitä mitkä voivat olla seuraavat vaiheet (mukaan lukien apu), ja yritä varmistaa hänen suostumuksensa tapahtumille.

Yhteenveto “Lapselle puhumisesta”:

- Ole tasa-arvoinen lapsen / nuoren kanssa
- Kuuntele aktiivisesti
- **Anna lapsen puhua**
- Tee asioista yhteenveto
- Pysy neutraalina, älä arvostele

Hyödyllisiä kysymyksiä

→ Avoimet kysymykset:

“Mitä näit?” – “Mitä sitten tapahtui?”

→ Päätelmäkysymykset (milloin, missä, kuka, mitä...):

“Milloin sinä päivänä se tapahtui?” - “Missä olit?” - “Ketä siellä oli?”

→ Valintakysymykset:

“Missä se tapahtui– huoneessasi vai olohuoneessa?”

→Kyllä-Ei-kysymykset:

“Sanoiko äitisi jotain?”

→ “Aivan kuin”-tarinat, vertailu:

“Vaikutat aivan kuin...”

à “Mitä jos“:

“Mitä tapahtuisi jos puhuisit jonkun kanssa...?”

Vältä seuraavia:

→ Ennakko oletuksia sisältävät kysymykset:

“Sanoiko isä ...[XY]?”

→ Kysymysten toistamista

→Syytteleviä, arvioivia, uhkaavia tai lupauksia sisältäviä kysymyksiä:

“ Jos kerrot rehellisesti, mitä tapahtui, sinun ei tarvitse mennä sinne uudelleen.”

Huolen puheeksi ottamisen ennakointilomake

(Mukailtu Huoli puheeksi- oppaasta; Erikson E & Arnkil T)

Huolen puheeksi ottamisen ennakointilomake
3a) Mistä olet huolissasi vauvan/lapsen/ nuoren tilanteessa?

3b) Mitä tapahtuu, jos et ota huolta puheeksi

3c) Mille huolen vyöhykkeelle huolesi sijoittuu (ks. huolen vyöhykkeistö)? Pohdi myös yhteistyötahoja alustavasti.

Pieni huoli

Harmaa vyöhyke

Suuri huoli

Ennen tapaamistilannetta;

4. Missä asioissa (arviosi mukaan) huoltaja kokee saavansa sinulta tukea? Onko asioita, joissa hän (he) voi kokea sinut uhkaavaksi?

tuki:

Uhka:

5a) Mitä voimavaroja lapsessa/nuoressa/vanhemmassa ja hänen tilanteessaan näet ja mitä voisit niistä kertoa huoltajille?

5b) Mitä sinä ja huoltaja voisitte tehdä tahoillanne ja /tai yhdessä lapsen/nuoren tilanteen parantamiseksi?

6 Miten otat huolesi ja yhteistyötoiveesi esille? Sanoita, mieti vaihtoehtoisia tapoja ilmaista huolesi, se miten kerrot voimavaroista ja ehdotat yhteistyötä? Pohdi avauslauseita.

7a) Ennakoi, mitä tapahtuu huolen puheeksi ottamisen tilanteessa (ennakoi puheeksi oton seurauksia), ja kuinka reagoit vanhemman reaktioihin?

7b) Ennakoi, mihin tilanne johtaa lähitulevaisuudessa?

Jos näet, että puheeksi ottaminen heikentää mahdollisuuksiasi huojentaa lapsen/nuoren tilannetta, palaa pohtimaan a) Missä todella tarvitset huoltajan/hoitajien apua? b) Miten saat tuon avun? Sanoita Yhteistyötarjojaksesi uudestaan tai ota yhteys yhteistyötahoihin.

8) Millainen tila tai aika olisi tällaiselle kohtaamiselle otollinen eli milloin ja miksi otat asian puheeksi?

TÄYTÄ TAPAAMISEN JÄLKEEN:

9. Miten toteutit puheeksi ottamisen?

10. Mitkä olivat tunnelmasi puheeksi ottamisen;

a)alla

b) aikana

c) jälkeen

11a) Katso ennakoitejasi kysymyksessä numero 7. Tapahtuiko, niin kuin ennakoit vai jotakin muuta? Koitko jotakin yllättävää?

11b) Miltä toiminta lapsen/nuoren tilanteen helpottamiseksi nyt näyttää? Mitkä herättää toiveikkuuttasi? mitkä huolettaa edelleen?

Mitä aiot tehdä tämän huolesi vähentämiseksi?

Huolen vyöhykkeistö

(Erikson E & Arnkil T)

HUOLETON TILANNE	PIENI HUOLI		HARMAA VYÖHYKE		SUURI HUOLI	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ei lainkaan huolta.	Pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin vahva.	Huoli tai ihmettely käynyt toistuvasti mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä.	Huoli kasvaa; luottamus omiin mahdollisuuksiin heikkenee.	Huoli tuntuva; omat voimavarat ehtymässä.	Huolta paljon ja jatkuvasti; lapsi/nuori vaarassa. Omat keinot loppumassa.	Huoli erittäin suuri; lapsi/nuori välittömässä vaarassa. Omat keinot lopussa.
		Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Mielessä toimovus lisävoimavaroista ja kontrollin* lisäämisestä.	Selvästi koettu lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Lisävoimavaroja ja kontrollia saatava mukaan heti.	Muutos lapsen tilanteeseen saatava heti.

* kontrolli = tilanteen hallinnan lisääminen esimerkiksi rajoittamalla jotain epätoivottavaa asiaa.

Moduuli 7: Suojaavat tekijät

Oppimistavoitteet

- Ymmärtää lasten kaltoinkohtelua estävät ja lieventävät tekijät
- Ymmärtää, miten nämä positiiviset tekijät yhdistyvät lapsuuteen ja siten tiettyihin elämänvaiheisiin
- Ymmärtää, kuinka me ammattilaisina voimme auttaa näitä positiivisia tekijöitä kehittymään

Kouluttajan opas

Ohjeet Moduulin 7 opettamiseen

Moduuli 7 Suojaavat tekijät	
Tarkoitus	Vahvistaa tietoa ja tiedostamista lapsen kaltoinkohtelulta suojaavista tekijöistä ja niiden vaikutuksesta lapsen elämänkaareen sekä oppia taitoja kuinka suojaavia tekijöitä voidaan auttaa kehittymään lapsiperheiden arjessa.
Aikataulutus	Moduulin kesto 60min. Huomaa, että aikataulutus koskee yhden päivän kestävästä koulutuksesta
Koulutukseen tarvittava materiaali	Power Point -diat (23 + 3 Lähteet ja Hankeosallistajat)

Apuvälineet	<ul style="list-style-type: none"> • Internet yhteys (Moodle alusta) • Kyniä ja paperia ryhmätehtäviä varten • Valkotaulu ja kyniä ryhmätöiden yhteen vetämiseen • Jos koulutus on verkossa, lataa koulutus materiaalit esimerkiksi Moodleen <p>Jos koulutus on kasvokkain, voit käyttää paperisia kopioita</p>
Täydentävä materiaali	<ul style="list-style-type: none"> • On suositeltavaa tutustua diasarjan lopussa oleviin lähteisiin, erityisesti: UNICEF. 2017. <i>Preventing and Responding to Violence Against Children and Adolescents</i>. New York, UNICEF. Saatavilla: https://www.unicef.org/media/83206/file/Violence-Against-Children-ToC.pdf Katso erityisesti liite, joka on teoksen sivuilla 46-47 (Addex B). Huomioi, että näitä suojaavia tekijöitä on havaittu erityisesti matalan ja keskitulotason maissa. Se ei tarkoita sitä, etteikö niitä voisi ilmetä myös korkean tulotason maissa. • World Health Organization (WHO). 2018. <i>Nurturing Care for Early Childhood Development: A Framework for Helping Children Survive and Thrive to Transform Health and Human Potential</i>. WHO 2018 lähde kertoo lapsen tervettä ja turvallista kasvua edistävän hoivan rakenteista (=Nurturing care framework) Saatavilla: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/272603/9/789241514064-eng.pdf Saatavilla myös: Nurturing Care Framework toolkit (nurturing-care.org)

<p>Ohjeet moduulin 7 läpivientiin</p> <p>Moduuli on suunniteltu osittain tietoperusteisesti (osa 1) ja osittain taitojen ja tietoisuuden kehittämiseen siitä, kuinka osallistujat voivat auttaa edistämään suojaavia tekijöitä (osat 2 ja 3).</p> <p>Ensimmäisessä osassa käydään lävitse diasarja (tieto), toisessa osassa työskennellään yksilötasolla ja ryhmissä (tietoisuus) ja kolmannessa osassa työskennellään ryhmissä (tietoisuus ja taidot) ja annetaan aikaa yhteiselle keskustelulle</p> <p>Diat on laadittu kirjallisuuskatsauksen ja lapsikehityksen asiantuntijoiden tietojen perusteella.</p>	
<p>Näytä moduulin 7 diasarja</p>	
<p>Osa 1: Diakohtaiset ohjeet ja aika-arvio</p> <p>Ensimmäinen osa kestää noin 20–25 min ja sisältää diat 1–20 Seuraavassa vinkkejä joihinkin dioihin liittyen:</p>	
Diat 1–5	<p>Voit lukea tekstin sanasta sanaan, mutta voit elävöittää esitystä lisäsanoilla ja esimerkeillä. Anna aikaa tarkennuksille tai osallistujien kysymyksille. Osallistujaryhmän vuorovaikutukseen ja keskusteluun on useita mahdollisuuksia.</p>
Dia 6	<p>Kun puhutaan ACE ilmiöstä, voit viitata riskitekijämoduuliin 4, jossa osallistujat ovat tutustuneet tähän termiin aiemmin.</p>

Diat 7–10	Diat kertovat suojaavista tekijöitä eri tasoilla. Nämä luettelot eivät ole kattavia. Huom.! Näitä suojaavia tekijöitä on havaittu erityisesti matalan ja keskitulotason maissa. Jokaisen dian kohdalla on hyvä pysähtyä pohtimaan hetkeksi, jolloin osallistujat voivat tuoda esiin omia lisäpohdintojaan esimerkiksi korkean tulotason maissa ilmenevistä suojaavista tekijöistä. Kouluttaja voi täydentää luetteloa UNICEF 2017 mukaan, joka on materiaaleissa liitteenä.
Diat 11–14	Käy lävitse diat. Pyydä osallistujia pohtimaan lisää tekijöitä, jotka sopivat dian viiteen osa -alueeseen, erityisesti viimeisen dian (14) kohdalla.
Diat 16–19	Käy diat läpi keskustellen ja anna osallistujien kommentoida, ideoita ja selvittää lapsen elämänkaareen vaikuttavia hoitokokemuksia. Selvennä tarvittaessa elämänkaarta ketjuna tai polkuna, joka ulottuu aina synnytysvaiheesta vanhuuteen. Asioilla, jotka tapahtuvat varhain elämässä/lapsuudessa voi olla suuri vaikutus ihmisen koko elämänsäkuun (voit mainita ACE:n uudelleen tarvittaessa). -Dia 16 Aloita selittämällä syntymän jälkeisen jakson ja varhaislapsuuden suojaavat tekijät x, y ja z; Näiden suojaavien tekijöiden kokeminen vaikuttaa edistymiseen ja virstanpylväisiin lapsuudessa ja murrosiässä. -Dia 17 Esimerkiksi lapset, joilla ei ole tervettä kasvua ja kehitystä, saattavat kohdata haasteita koulussa myöhemmällä iällä. Ihmiset saattavat kyseenalaistaa, mikä on "kukoistava nuoruus", Tämän toivotaan herättävän keskustelua ja ideoita. Toisaalta, suojaavat tekijät synnytystä edeltäneellä ja vastasyntyneellä vaikuttavat suotuisasti lapsuuden ja nuoruuden virstanpylväisiin. -Dia 18 kuvaa kuinka menestys lapsuudessa ja nuoruudessa vaikuttaa puolestaan aikuiselämän menestykseen (työllisyys jne.). Siniset nuolet osoittavat toisaalta, kuinka varhainen lapsen kaltoinkohtelu voi vaikuttaa lapsuuden ja nuoruusiän ja sitten aikuisuuden ongelmien lisääntymiseen. Psykososiaalinen resilienssi saattaa herättää keskustelua. Siitä on hyvä kouluttajalla olla jokin määritelmä. Sana on linkitetty mieli ry:n sivuille, josta löytyy lyhyehkömääritelmä. -Dia 19 havainnollistaa, kuinka tämä sykli voi toistua sukupolvelta toiselle (esim. Aikuiset, jotka ovat kohdanneet kaltoinkohtelua lapsena, voivat kohdella kaltoin omia lapsiaan, jolloin syntyy ylisukupolvinen kaltoinkohtelun kierre). Ei voida kuitenkaan sanoa, että näin tapahtuu aina. Voi myös syntyä sukupolvien ylittäviä menestyksen kierteitä. Jos suojaavia tekijöitä esiintyy lapsuudessa, lapselle vahingolliset seuraukset ovat epätodennäköisempiä.
Dia 20	Yhteenveto Varmista, että vastaat kaikkiin osallistujien kysymyksiin tai ajatuksiin ennen kuin jatkat.

Osa 2–3: Diakohtaiset ohjeet ja aika-arvio

Toinen ja kolmas osa kestävät yhteensä noin 35–40 min ja sisältää diat 21–23

Yksilö ja Ryhmätyöskentely:

Dia 21	alustaa yksilö- ja ryhmätyötä
Dia 22	Ajatelkaa omaa ammatillista roolia ja sitä, miten olet vuorovaikutuksessa lasten kanssa, ja kaikkia ennaltaehkäiseviä tekijöitä, joista olemme keskustelleet

	<p>1) Osallistujat pohtivat aluksi itsekseen noin 10 min</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät ennaltaehkäisevät tekijät, joilla voit auttaa kannustamaan ja auttaa työsi kautta? • Millaisten strategioiden avulla kehität näitä juuri nyt? • Kuinka voisit muuttaa työtapojasi kehittämällä lisää näitä tekijöitä, esimerkiksi vuorovaikutuksessa lasten ja heidän vanhempiensa kanssa? • Mitä haasteita kohtaat ja miten voit päästä niiden yli? • Millaisena näet roolisi osana systeemistä työtapaa? <p>2) Osallistujat keskustelevat pienissä ryhmissä noin 10 min omien pohdintojen pohjalta samoja asioita. Lisäksi pohditaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuinka voi paremmin mukauttaa työtapoja COVID-19-pandemian aikana? <p>3) Lopuksi kootaan asiat yhteen 10-15 min. Jokaiselle ryhmälle annetaan sama aika tuoda esiin ryhmän pohdinnat.</p>
Dia 23	Yhteenveto
Kotitehtävä:	kehitä itsellesi "toimintasuunnitelma" tai "mantra" periaatteista, jotka ohjaavat toimintatapojasi suojaavien tekijöiden vaalimisessa.

Vinkkejä koulutuksen Online -käyttöön:

Kannusta / vaadi, että ihmiset näyttävät kasvonsa koulutuksen aikana. Se todellakin rakentaa yhteyttä.

Osa 1: jaa näyttösi PPT -lähetyksen aikana ja kutsu ihmisiä lähettämään kysymyksiä chatiin (joita seuraat ja vastaat niiden kerääntyessä). Ihmiset voivat käyttää nostokäden toimintoja tai keskustella vuorovaikutteisissa istunnoissa

Osa 2 ja 3: Hieman monimutkaisempi. Zoomilla ja Microsoft Teamsilla on toimintoja, jotka mahdollistavat kumppani-/ pienryhmäistunnot, jotka on esiohjelmoitava osallistujien kanssa. Sovelluksissa on helppoa palata koko ryhmän keskusteluun.

Moduuli 8: Arviointi????

TÄMÄ ON KESKEN. TULEEKO TÄMÄ MODUULU LOPULLISEEN VERSIOON?

Kaikkien osallistujien on täytettävä kyselylomakkeet. Tämä on perustavanlaatuista, jotta tutkimusryhmä voi suorittaa koulutusohjelman tulosten arvioinnin.

Materiaalit

1. PowerPoint esitys
2. Koulutusta edeltävä kyselylomake
3. Koulutuksen jälkeinen kyselylomake
4. Seurantakysely

Suuntaviivat

Kyselylomakkeet jaetaan koulutuksen alussa, sitten toisen päivän päätteeksi, ja 4-8 viikon päästä.

Koulutuksen alku: perustiedot ja -taidot (merkitys, tietoisuus ja osaaminen)

Koulutuksen loppu: tieto, koulutuksen laatu.

Koulutuksen lopussa: arvio seitsemän koulutusmoduulin suunnitelluista oppimistuloksista

- Kuinka opiskelija käytti materiaalia (tarkasteli sieltä ja täältä, kävi läpi järjestyksessä jne.)
- Mikä oli hyödyllistä ja mikä vähemmän hyödyllistä
- Mitä he kaipasivat ja tarvitsivat lisää
- Mielenpitoet koulutustavoista slideja, videoita, live-työpajoja jne.
- Olivatko he sitä mieltä, että se oli hyvin sovitettu paikalliseen kontekstiinsa vai tarvitsivatko he lisää lokalisointia

Arviointi 4–8 viikon kuluttua töihinpaluusta:

- Käytitkö koulutuksessa käsiteltyjä tietoja ja tekniikoita palatessasi töihin

Lisävaihtoehtoja seurantaviestinnälle, palautteelle:

a) online-keskustelufoorumi 4–8 viikkoa peruskoulutuksen jälkeen

b) kasvotusten käytävä keskustelu esteiden ja mahdollistajien tunnistamiseksi, joita he ovat kohdanneet työpaikalla alkuperäisen koulutuksen jälkeen

c) jatkokoulutustarpeiden tunnistaminen